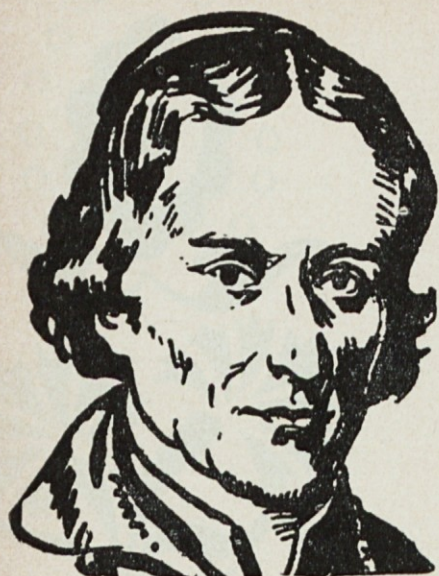

**DUHOVNO
ŽIVLJENJE**

VIDA ESPIRITUAL

LETNIK XXXV

IRENEJA FRIDERIKA BARAGA ŽIVLJENSKI PODATKI

27. julija 1835:

Prihod na tretjo misijonsko postajo v La Pointe (misijon sv. Jožefa).

Od 29. septembra 1836 do 8. okt. 1837:

Prvo potovanje v Evropo po misijonarje in drugo pomoč.

14. aprila 1837:

Baraga napisal uvod v knjigo: Pripomoček svetj rožni venec Bogu in Mariji dopadljivo moliti.

1837:

Premišljevanje štirih poslednjih reči, napisal Baraga leta 1836 v misijonu sv. Jožefa (La Pointe), natisnil Jožef Blaznik, založil Janez Klemens v Ljubljani.

1837:

Zgodovina, značaj, šege in navade severnoameriških indijancev; spisal v nemškem jeziku Baraga leta 1836 v misijonu sv. Jožefa, nemški izvirnik v 2000 izvodih tiskal Jožef Blaznik, založil Janez Klemens; istega leta je izšel v Parizu francoski prevod; prost slovenski prevod v 4000 izvodih je izšel malo okrajšan pri Klemensu v Ljubljani.

1837:

V Parizu izide prva izdaja očipvejskega molitvenika Otchipwe Anamie - Masinaigan; kasneje je izšlo še več izdaj.

Ob stoletnici

Baragove

s m r t i

(1868-1968)

Ta kruh je vez med brati x x x v

Evharistija je mednarodni, nadnarodni in nadržasni — DUHOVNI kruh. Jezus z neprekinjenim čudežem razdaja svoje Telo za življenje sveta. Isto evharistijo prejemamo Slovenci in Argentinci, belci in črnci. Po evharistiji smo si vsi katoličani (in pravoslavni) bratje med seboj. Kristus je umrl za zveličanje DUŠ, ne glede na narodno pripadnost ali barvo polti.

Evharistična večerja je središče verskega občestva (II. vatiškanski koncil v listu „O službi in življenju duhovnikov“, šte. 5). Okrepčani pri evharistični mizi bomo Kristusove ude bratovsko ljubili in sinovsko spoštovali ter ljubili pastirje (škofe in duhovnike); bolj in bolj bomo živeli in čutili s Cerkvijo ter se z večjo ljubeznijo posvetili njenemu zveličavnemu poslanstvu (II. vatiškanski koncil v listu „O sodobni obnovi redovniškega življenja“).

Evharistija bodi vez med člani naših družin; vez med brati krajevnih slovenskih cerkvenih občestev; vez med slovenskimi brati izseljenske skupnosti; vez med Slovenci doma in v tujini; vez med kristjani; in vez med vsemi človeškimi brati, saj je Kristus vsem krščeniim izročil v hrano obhajilni kruh, da bi imeli življenje in ga imeli v izobilju.

Evharistija je znamenje Jezusove ljubezni do nas. Pa tudi znamenje naše ljubezni med seboj? Če uživamo z istega oltarja eno in isto Kristusovo Telo, potem bodi ta evharistični kruh trdna duhovne vez med vsemi, ki smo si bratje ne samo po veri, ampak tudi po družini, po narodnosti in izseljenskem življenju. Pri evharističnih obedih obnavljajmo vez ljubezni med nami, ki smo si res bratje, saj prejemamo isto Sinovo Telo s skupne Očetove mize.

SKRIVNOST UČLOVEČENJA MARIJINA - VELIČINA

Apostolska vera nam govori o tej veliki skrivnosti našega odrešenja v svojem 3. členu, ki se glasi: Ki je bil spočet od Svetega Duha, rojen iz Marije Device. S temi kratkimi besedami je izražena skrivnost Jezusovega čudežnega spočetja in prav tako čudežnega rojstva, v zvezi z njo pa tudi nepopisna veličina njegove presvete Matere, preblazene, vedno Device Marije.

S svetim spoštovanjem in s hvaležno ljubeznijo se poglobimo vno- vič v to globoko versko skrivnost ki se je verni kristjani vsak dan pobožno spominjamo v molitvi vere, veselega dela rožnega venca in prav posebej, po stari, lepi navadi trikrat na dan v angelskem češčenju.

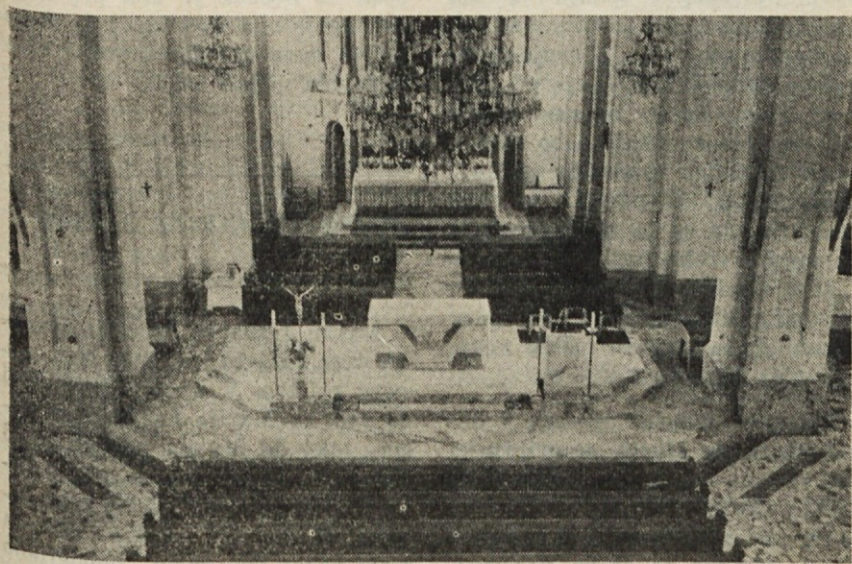
SPOČET OD SVETEGA DUHA

Edinorojeni božji Sin je imel gotovo različne možnosti na razpolago za uresničenje svojega, po večnem načrtu presvete Trojice sklenjenega učlovečenja. Brez vsakega človeškega sodelovanja bi se bil lahko pojavil na zemlji v človeški podobi. V veliki ljubezni do nas pa si je izbral našo skupno pot in se je hotel, kakor vsakdo od nas, roditi iz človeške matere. V enem pa je napravil izjemo: njegova mati naj bo devica, vsa čista, vsa sveta, brezmadežna in nedotaknjena po možu. Sveti Tomaž nam primernost in upravičenost tega božjega sklepa takole razlaga: Spodobilo se je, da bi časno rojstvo božjega Sina v čim popolnejši meri odgovarjalo večnemu rojstvu. Bog Oče rodi svojega Sina v večnosti na neizrekljiv način, tako oddaljen od mesa in krvi, kot je Bog oddaljen od vsega umrljivega. Naj se torej božji Sin tudi v času rodi na svet ne iz krvi ne iz poželenja mesa ne iz volje moža, ampak iz deviške matere, ki postane rodovitna po neposrednem božjem posegu.

Ta čudežni božji poseg v Marijino življenje nam popiše sv. Luka v znanem, nikdar zadostj pre- mišljevanem prvem poglavju svojega evangelija. Na nekatere točke njegovega navdihnjenega poročila naj bo tu opozorjeno: Angel

Gabrijel oznanja Devici Mariji, zarčeni možu, ki mu je bilo ime Jožef, iz hiše Davidove: „Glej, spočela boš in rodila sina, ki mu daj ime Jezus. Ta bo velik in sin Najvišjega...“ Marija vprašuje: „Kako se bo to zgodilo, ko moža ne spoznam?“ Angel ji odgovori: „Sveti Duh bo prišel nad te in moč Najvišjega te bo obsenčila; in zato bo tudi Sveto, ki bo rojeno, Sin božji.“ Kakšen pomen ima Marijino vprašanje? Eni ga razlagajo tako, da si Marija, ki je bila sicer že z Jožefom zaročena, pa še nista živela skupaj, ni vedela razložiti, kako bi mogla postati mati. Ne mislijo ti razlagalci, da bi Marija imela ka-

ko obljubo ali vsaj sklep vednega devištva kajti vzgojena je bila v strogem judovskem duhu in je imela na zakon take poglede kakor takrat splošno vsako judovsko dekle. Obljuba devištva pri Judih ni bila v navadi, saj si je vsaka judovska dekle želela potomstva, da bi tako po njem prišla v zvezo z obljubljenim Odršenikom. Tako razlaga to Marijino vprašanje tudi nova slovenska prestava sv. pisma. Po angelovem pojasnilu — tako pravijo ti razlagalci — bi se bila Marija seveda z veseljem uklonila božji volji in z Jožefovim pristankom ostala devica vse življenje. — Drugi razlagalci, ki se naslanjajo na

Obnovljena župnijska cerkev v Zagorju

mnenja starih cerkvenih očetov, med njimi zlasti na sv. Avguština, pa mislijo, da je Marija po posebnem božjem razsvetljenju, prva med judovskimi hčerami, storila obljubo ali vsaj sklep, da ostane vedno devica, in zato vprašuje angela, kako naj to obljubo ali sklep spravi v sklad z njegovim oznanilom. Obojno razlago lahko sprejmemo; v eni in drugi se nam odkriva Marijina ljubezen do čistosti in njena popolna podrditev božji volji.

Sveti Jožef, Marijin zaročenec in njena popolna podreditev božji moč, je po Bogu posebej poučen o skrivnosti, ki se je v Mariji izvršila in ki mu je povzročila težke srčne bridkosti. Angel Gospodov se mu prikaže v spanju in mu pravi: „Jožef, sin Davidov, ne boj se vzeti k sebi Marije, svoje žene; kar je namreč spočela, je od Svetega Duha. Rodila bo sina ki mu daj ime Jezus, zakaj on bo odrešil svoje ljudstvo njegovih grehov“ Sveti Matej, ki nam to sporoča, dostavlja, da se je tedaj izpolnila napoved preroka Izajija, ki je prerokoval: „Glej, Devica bo spočela in rodila sina, ki se bo imenoval Emanuel, kar pomeni: Bog z nami“ (Mt 1).

Jezusovo čudežno spočetje v deviškem telesu Marije se pripisuje, kot vidimo, Sv. Duhu, tretji božji osebi: „Sveti Duh bo prišel nad te in moč najvišjega te bo obsenčila.“ Vendar je treba verovati, da je Jezusovo učlovečenje, kakor vsako božje delovanje na zunaj,

delo vse božje Trojice, Moč najvišjega, ki spočne v Marijinem deviškem telesu življenje učlovečene-ga božjega Sina, je vsemogočnost božja, lastna vsem trem božjim osebam. Ker pa je skrivnost Jezusovega učlovečenja poseben izraz in dokaz neskončne božje ljubezni do človeškega rodu, se v sv. pismu pripisuje posegu Svetega Duha, ki je v sveti Trojici posebljena božja ljubezen.

Marijino deviško materinstvo se začne takoj po njenem privoljenju, ko izreče svoje večno lepe besede: „Glej, dekla sem Gospodova, zgodi se mi po tvoji besedi.“ Tedaj se je uresničil največji čudež človeške zgodovine, ki ga sv. Janez takole opiše: „V začetku je bila Beseda in Beseda je bila pri Bogu in Bog je bila Beseda... In Beseda je meso postala in med nami prebivala“ (Jan 1).

ROJEN IZ MARIJE DEVICE

Kakor Jezusovo spočetje presega vsak naravni red, tako tudi njegovo rojstvo. V sveti božični noči se rodi iz Marije na čudežen način, tako da Marija, devica pred porodom, ostane devica tudi v porodu samem. Brez bolečin rodi Jezusa, ki ga vsa srečna zagleda pred seboj kot malo, neogljeno dete. Nobene pomoči ne potrebuje Marija v tem velikem dogodku

svojega življenja. Sama povije si-
na prvorojenca v plenice in ga po-
loži v jasli. Jezusovo rojstvo je ta-
ko kot njegovo spočetje čudež nad-
naravnega reda, edinstven v člo-
veški zgodovini. Ostane nam ne-
umljiva skrivnost, ker presega vse
naše pojme in predstave in nevar-
no bi bilo prodirati vanj iz rado-
vednosti, kot nas glede tega Sv.
Cerkev opominja. Nekaj zglede-
v iz poznejšega Jezusovega življenja
nam olajša vero v ta božični ču-
dež: Ob vstajenju pride iz zapr-
tega in zapečatenega groba; pri
zaprtih vratih se prikaže aposto-
lom. V naravi vidimo, kako sončni
žarek presije steklo, ne da bi ga
oškodoval. Bog je pač gospod vse-
ga stvarstva, njemu so podrejeni
vsi naravni zakoni.

Ker so skrivnosti Jezusovega
učlovečenja tako velike in števil-
ne, jih je božja Previdnost že v
stari zavezi naprej naznanila z
mnogimi podobami in prerokbami.
Tako vidijo sveti očetje Marijino
vedno devišтво upodobljeno v go-
rečem grmu, ki ga je Mojzes videl
v puščavi, kako je gorel v svetem
ognju in ni zgorel. Vidijo to v
Aronovi palici, ki je edina med
ostalimi čudežno ozelenela in vz-
cvetela. Isto jim pomeni Gedeonovo
runo, ki je bilo edino od rose omo-
čeno, medtem ko je vsa druga
zemlja ostala suha, in v ponovlje-
nem čudežu edino ostalo suho sre-
di zmočene zemlje. Prerok Eze-
kijel je gledal v prikazni novi tem-
pelj v Jeruzalemu in videl zaprta
glavna vrata svetišča ter slišal

božji glas: „Ta vrata naj ostanejo
zaprta; ne bodo se več odpirala,
in nihče ne sme skozi nje vstopiti;
zakaj Gospod, Izraelov Bog je šel
skozi nje; zato naj ostanejo za-
prta“ (4, 2). Vse te in še druge
podobe v svetem pismu kažejo na
Marijo, prečisto Devico in božjo
Mater. Sveta Cerkev to potrjuje
in je mnoge od teh podob in na-
povedi vključila v svojo liturgijo
za Marijine praznike.

Devica pred porodom in v po-
rodu ostane Marija tudi po poro-
du. Sveti Jožef, poučen o Mariji-
ni skrivnosti, živi z njo deviško
kot njen skrbni varuh in rednik
božjega Sina. Zakonska zveza
Marije z Jožefom, po Bogu pred-
videna in hotena, je Marijo ob-
varovala sramote, ji dala v živ-
ljenju v sv. Jožefu močno oporo
in varstvo, Jezusu pa je zagotovi-
la zakoniti naslov Davidovega po-
tomca. Čeprav sta oba, Marija in
Jožef izhajala iz Davidove hiše,
je bil pred judovsko postavo za
Jezusov rodovnik odločilen Jože-
fov rod, kot to jasno poročata
evangelista Matej in Luka. Kadar
evangelisti poročajo o Jezusovih
bratih in sestrah, moramo v njih
gledati le njegove bližnje sorod-
nike, ki se v judovskem jeziku
imenujejo kar bratje in sestre.

+

Tako nam 3. člen apostolske vere odkriva skrivnost Jezusovega učlovečenja, obenem pa tudi vzvišeno veličino njegove deviške Matere Marije, iz katere si je privzel človeško naravo. Ker je Bog in človek v eni sami božji osebi, je Marija v polnem pomenu besede Mati božja. Sveti Ciril Aleksandrijski, zmagoviti zagovornik Marijinega božjega materinstva na efeškem koncilu, o tem takole piše: „Zelo se čudim, da nekateri dvomijo, ali naj se sveta Devica imenuje Mati božja ali ne. Če je naš Gospod Jezus Kristus Bog, kako ne bo presveta Devica, ki ga je rodila, Mati božja? Morda bo kdo dejal: Tedaj je bila Devica Mati božanstva? Na to odgovorjam: Brez dvoma se je božja Beseda, ki se je učlovečila, rodila iz bistva Boga Očeta; nima začetka v času, biva od vekomaj skupno z Očetom, je v njem in z njim kot njegova misel. V poslednjih časih pa se je učlovečila ter si je privzela človeško telo, obdarjeno z razumno dušo in se je po telesu rodila iz žene.“

Od vekomaj izbrana za to vzvišeno poslanstvo po troedinem Bogu je Marija od Boga obdarovana z največjimi prednostmi in milostmi. V svojem spočetju je obvarovana madeža izvirnega greha; napolnjena je z vsemi milostmi in darovi Svetega Duha. Mati učlovečenega božjega Sina je tudi Mati njegovega skrivnostnega telesa Cerkve; soodrešiteljica je človeškega rodu in po Bogu iz-

brana za srednico vseh milosti, ki jih je Jezus s svojo smrtjo na križu zaslužil.

Koncilski očetje nas ob koncu svoje konstitucije o Cerkvi tako le spodbujajo: „Naj le vsi verniki stalno pošiljajo Materi božji in Materi ljudi svoje goreče prošnje, da ona, ki je bila navzoča pri prvih molitvah Cerkve in ki je zdaj povišana v nebesih nad vse blažene in angele, v občestvu vseh svetnikov posreduje pri svojem Sinu, da bi bile družine vseh narodov, tako onih, ki se hvalijo s krščanskim imenom, kot onih, ki še ne poznajo Odrešenika, srečno združene v miru in slogi v eno samo božje ljudstvo, v slavo presvete in edine Trojice.“

Alojzij Košmerlj

MOLITVENI NAMEN:

Splošni: da bi bilo češčenje presvetega Srca Jezusovega vir edinosti, zveličanja in miru.

Misijski: za skorajšnjo in popolno obnovo katoliške Cerkve na Kitajskem.

Za domovino: da bi pobožnost do presv. Srca Jezusovega med Slovenci nikoli ne zamrla, ampak se vedno močnejše razvijala.

Dialog v Cerkvi in zunaj nje

Včasih se Cerkvi očita, da za drugače misleče pozna le obsodbo, anathema, in povsod vidi le slabo voljo in neiskrenost, da ni pripravljena poslušati nobenih nasprotnih razlogov, da vidi pri sebi vse prav ter ne prizna nobene napake, pri sporih vidi vso krivdo le pri nasprotniku.

Naj bo glede upravičenosti tega očitka kakor koli, gotovo je to, da ta očitek ne more veljati za Cerkve II. vatikanskega koncila. Videli smo že, kako se Cerkev na tem koncilu čuti s svetom in človeštvom tesno povezana in solidarna in kako se prežeta Kristusove ljubezni do človeštva zanima za vse ljudi in za vse človeške probleme.

Vse to vodi Cerkev samo do iskrenega dialoga s človeštvom in na koncilu obenem priporoča dialog kot pot do rešitve mnogih današnjih problemov.

Dialog je važna značilnost koncilskega duha.

Koncil daje vsemu dialogu Cerkve neko transcendentno osnovo, ko vse božje delo odrešenja gleda kot nek dialog Boga s človekom. Iz tega tudi izhaja dialog Cerkve s človeštvom, ki je neko podaljšanje božjega dialoga s človekovim.

A navadno pod dialogom razumemo razgovor med dvema, kjer drug drugemu iskreno razlaga in utemeljuje svoje stališče, ki se v njem ne krijeta popolnoma ali celo nasprotujeta, pa ju morda skušata spraviti v sklad.

Tak dialog predpostavlja v človeku kot nujne neke moralne in psihološke lastnosti. Že pojem dialoga sam vključuje neko enakost obeh strani in nujno medsebojno dobrohotnost ter spoštovanje, vsaj na osnovi splošnega človeškega bratstva. Kakor hitro tega ni ali ni več, je pravega dialoga konec.

V dialogu si oba stojita nasproti kot enaka, čeprav po socialnem položaju sicer ne bi bila (npr. predstojnik in podrejeni). Kof enaka drug drugega iskreno poslušata in drug drugemu odkrito govorita. Že to temeljno stališče vključuje medsebojno spoštljivo upoštevanje in dobrohotnost ter vsaj splošno-človeško ljubezen, če ne upoštevamo nauka o krščanski ljubezni. Ta dobrohotnost ter spoštljivost se kaže seveda tudi v načinu dialoga, npr. v metodi, ki je predvsem pozitivna, v presojanju

nasprotnikovega stališča pa stvarna, ne osebna. Kolikor bi izrazi zadevali osebo, morajo kazati to dobrohotnost in spoštovanje in se je varovati izrazov, ki res žalijo ali jih drugi upravičeno more tako razumeti (npr. očitane „naivnosti“, „infantilizma“ „omejenosti, itd.). Med Kristusovimi učenci so to še posebej nemogoče metode „dialoga“.

CERKEV V DIALOGU S SVETOM

Iz tega moremo bolje razumeti smisel dialoga Cerkve s svetom.

Najprej moramo ugotoviti, da Cerkev uči in nastopa v versko-moralnih rečeh z objektivno avtoriteto, ki je vključena v njenem božjem poslanstvu v učenju in vodstvu. Dialog Cerkve s svetom, ki je o njem tu govora, nič ne prizadene te njene avtoritete. Cerkev porablja dialog, ki je pravi in iskren dialog, iz pastoralne modrosti in ljubezni do človeka.

V zaključnem nagovoru ob koncu koncila papež Pavel VI. o tem pravi: „Cerkev se je nekako ponizala, da tako rečemo, k dialogu s človekom; čeprav vedno ohranja svojo posebno avtoriteto, in veljavo, je izbrala ljubeznivo in prijateljsko govorico pastoralne ljubezni.“

V okrožnici *Ecclesiam suam* isti papež omenja koncentrične kroge, ki se v njih Cerkev v svojem dia-

logu obrača na človeka; to je v teh stopnjah ali krogih: prvi so kristjani splošno, potem teisti, ki verujejo v Boga, in slednjič svet sploh, ki vključuje tudi nevernike in brezverce.

Podobno koncil na koncu konstitucije o Cerkvi v sedanjem svetu: „Težnja po takem razgovoru, ki jo navdihuje zgolj ljubezen do resnice, ne izključuje — če ostane v mejah, ki jih določa preudarnost — kar se nas tiče, prav nikogar: ne tistih, ki gojijo velike človeške vrednote, njihovega Začetnika pa ne priznavajo, ne tistih, ki nasprotujejo Cerkvi in jo na različne načine preganjajo. Ker je Bog Oče počelo in cilj nas vseh, smo vsi poklicani k temu, da bi bili bratje. Zato vsi, ki smo deležni iste človeške in božje poklicanosti, moremo in moramo brez nasilja in brez zahrbtne misli sodelovati pri graditvi sveta v pravem miru“ (Konst. 92).

Uradna Cerkev je prav ob času koncila navezala stike z različnimi krščanskimi skupnostmi in išče še novih stikov, tudi z drugimi verstvi. Koncilski dekret o ekuumenizmu in Konstitucija o Cerkvi v sedanjem svetu pomenita tudi poziv k širokemu prijateljskemu dialogu.

O dialogu s komunizmom pravi okrožnica *Ecclesiam suam*, da je otežkočen, ker ni pri njem potrebnih pogojev in prave volje za to. Pod njim Cerkev po večini

(Nadaljevanje na str. 357)

Pogledi v na naso usodo

S komunističnim režimom in partijo — samo boj

Pavel VI. je odločno poudaril nujnost boja proti brezboštvo (npr. na 31. zborovanju jezuitske družbe) in opozoril na nevarnost, da bi katoličani slabili resnico in se spuščali v kompromise v naših mišljenja in delovanja. Cerkve „navdihuje — zdaj kot prej — nagib, da brani resnico in istočasno zahteva za vsakega človeka sveto pravico do lastne, odgovorne svobode, predvsem na temeljnem področju vesti in vere. Včerajšnji preganjalci so šli za istim ciljem kot današnji: s fizično silo in s pritiskom celotnega zakonodajnega, sodnega ali upravnega aparata vsiliti „svojo resnico“ in zadušiti vsak nasprotni pojav mišljenja in

njegovih poštenih izrazov“ (Pavel VI. v katakombah sv. Domitile, 12. sept. 1965).

Kljub temu se cerkvena diplomacija pogaja s komunističnimi vladami, sklepa kompromise; kljub temu, da komunist drži besedo samo, dokler mu kaže, podpisuje z rdečimi oblastniki pogodbe in protokole. To so pota verjetnega manjšega zla, to je reševanje grobtinic, to boj za nekatere olajšave kristjanom, ki životarijo v deželah uradnega ateizma.

Taki stiki, ki se jih poslužuje cerkvena politika, niso dialog.

Za idejno-politično emigracijo je kakršen koli stik s komunističnim režimom in njegovimi organizacijami nekaj nemogočega. Naše prizadevanje ima za cilj, da se ta strahovlada poruši, da se naš narod reši marksistične kuge. Za ta cilj smo dolžni delati z vsemi energijami in z vsemi moralno dopustnimi sredstvi. Kateri koli stik z voditelji satanokracije je zato nesmiseln, škodljiv.

Kdor koli izmed nas, ki bi se pogajal s komunistično partijo in se vpregel v kakršno koli sodelovanje z njo, je izdajalec v našem boju in se sam iz naše organizirane skupnosti izloča.

Govorjenje o demokratskem tekmovanju s partijo v pluralističnem strankarskem sistemu je v najboljšem primeru znamenje neopravičljive naivnosti. Za plačilo za vse neizmerno gorje, ki so ga našemu

narodu povzročili, bomo pozabili na vse in tekmovali („fair play“) z zločinci? Od nekdanj se mi je vsaka država, ki je (brez zunanjega pritiska) priznala legalnost komunistični partiji, zdela na smrt bolna. Dopustiti razvoj organizaciji, katere poglavitni namen je uničiti to državo in vse dobrine, ki bi jih ta morala varovati? Kot ugovor se često navaja, da ima takó oblast možnost nadziranja komunističnega delovanja. Ta razlog razodeva spet popolno nepoznavanje dejstev. Komunisti delujejo v vsaj treh „nadstropjih“. Na vrhu je vidna partija, ki vara oblast tako kot prebrisan trgovec s formalno pravnimi poslovnimi knjigami in dokumenti. Celó število članstva je podatek, s katerim zakrivajo resnični položaj. Druga plast so sopotniki: posamezniki, društva, javne in privatne ustanove, področja, ki jih komunistični agenti in marksistična propaganda spreminja v poslušno orodje prevratnih načrtov. Kot tretja plast pa deluje podzemna organizacija, v katero oblast le po slučaju dregne. Iz spisov razočaranih komunistov je razvidno, kakšen udarec je za rdeče razdiralno delo, če njihovo stranko oblast prepove. Z uničenjem legalne nadstavbe izgube podzemni rovarji najboljše kritje in zaslonbo.

Koncil ni iztrebil s tega sveta zla, niti ni priporočil, da se zlu ne smemo upirati, da se z njim ne smemo boriti. Najhujše zlo

sodobnega človeštva pa je komunizem. Kdor ga pozna kot mi, ve, da je z njim nujen neprestan boj, da gre za življenje in smrt, da moramo torej ta boj bojevati do konca.

„PROGRESIVNI“ KATOLICIZEM — SODELOVANJE S KOMUNIZMOM

Našli pa so se „progresivni“ katoličani, ki hočejo s komunisti sodelovati na socialnem in gospodarskem področju, ali celo z njim vred graditi socializem. Najznačilnejši njihov predstavnik med Slovenci je bil vsaj od španske notranje vojne naprej, pesnik Edvard Kocbek. Kritika razmer, obup, gnus nad kapitalizmom, odpor proti klerikalizmu, razni osebni in literarni vplivi in „intuicija“ so ga prepričali, da je marksizem ključ za razumevanje zgodovine, za analizo vsakokratnega položaja in temelj za gradnjo nove družbe. Zato je stopil na komunistično stran. Obenem pa je hotel ohraniti vero v Boga in bi Cerkev dopuščal bogoslužje in morda še kaj, kar ne bi zaudarjalo po klerikalizmu. Komunisti so njegov vpliv temeljito izrabili in vsaj najbolj prebrisanj (Kidrič, Kardelj) v dialogih prikimali njegovim nazorom in uporju o pluralizmu. Sicer pa so ravnali z njim kot z vsemi „koristnimi bedaki“, le da

si je Kocbek doslej ohranil telesno življenje.

Še danes je Kocbek, tako kot v svojih partizanskih časih, mnenja, da je Cerkev do koncila grešila s konstantinizmom, da se je torej predajala sli po oblasti, poslej pa se predaja triumfalizmu, vsaj v Sloveniji. (V božični številki tržaškega Novega lista (21. 12. 67) pravi: „Zdi se mi, da niti zadnji vatikanski koncil niti protokol Cerkev z jugoslovansko vlado ne delujeta dovolj vzpodbudno na naše cerkvene in verske razmere. Bojim se, da se je velik del klera znova uspaval v nevarnem udobju in v prividnem triumfalizmu.“ Za komunizem pa si drzne trditi: „Vse obstoječe socialistične vladavine so odpravile strukturo, ki je izkoriščala človeka...“)

Po sodbi Kocbeka in njemu podobnih na obeh straneh železne zaveze je Cerkev pod komunistično oblastjo kar dobro: nima ne oblasti ne premoženja ne ugleda ne besede v javnosti, zato pa naj bi vera tem bolj bogato cvetela v dušah.

Kakšna popačenost, daleč od sinovske ljubezni! In kakšno zaničevanje razuma! Najprej pušča tako „umovanje“ v nemar večino ljudi, manjka heroizem in zato pod pritiskom ateističnega totalitarizma vero izgube in od Cerkev odpadejo. Pa denimo, da zvešta manjšina v trpljenju doseže svetost in jo preda naslednjemu rodu. Ta rod bo vse storil, da bo

Cerkvi priboril spoštovanje, ki ji gre; njenemu nauku odmev, ki ga Cerkev mora terjati; njeni kraljevski in svečeniški službi pogoje za učinkovitost, za vpliv do zadnje duše. Ko pa bi se borcem za božje kraljestvo posrečilo Cerkev priboriti svobodo, bi jo po teoriji progresistov prav v skrbi za čistost in ponotranjenost vere spet moral vreči v sužnost ateistični državi, jo pokopati v katakombe in zapahnuti v zakristije!

Ne, dragi progresisti! Obramba zoper slo po oblasti, zoper klerikalizem in druge napake ni v sužnosti, ni v predaji sovražniku, ni izven Cerkev. Obramba je v glavi Cerkev — Jezusu Kristusu in v najtesnejši povezavi udov z Glavo.

Osnovna zmota ljudi, ki v komunizmu ločijo „indiferentno“ socialno-gospodarsko področje od marksistične „filozofije“ in ateizma, je to, da skušajo ločiti, kar je neločljivo. Ni komunizma brez ateizma, brez materializma, brez zanikanja naravnega prava, brez zametanja osebne lastnine, brez diktature. Kdor pomaga graditi „socializem“ pomaga uresničenju vseh naštetih nauk, ki so za komuniste praksa.

Prof. Alojzij Geržinič

ARHITEKT

v
JOŽE

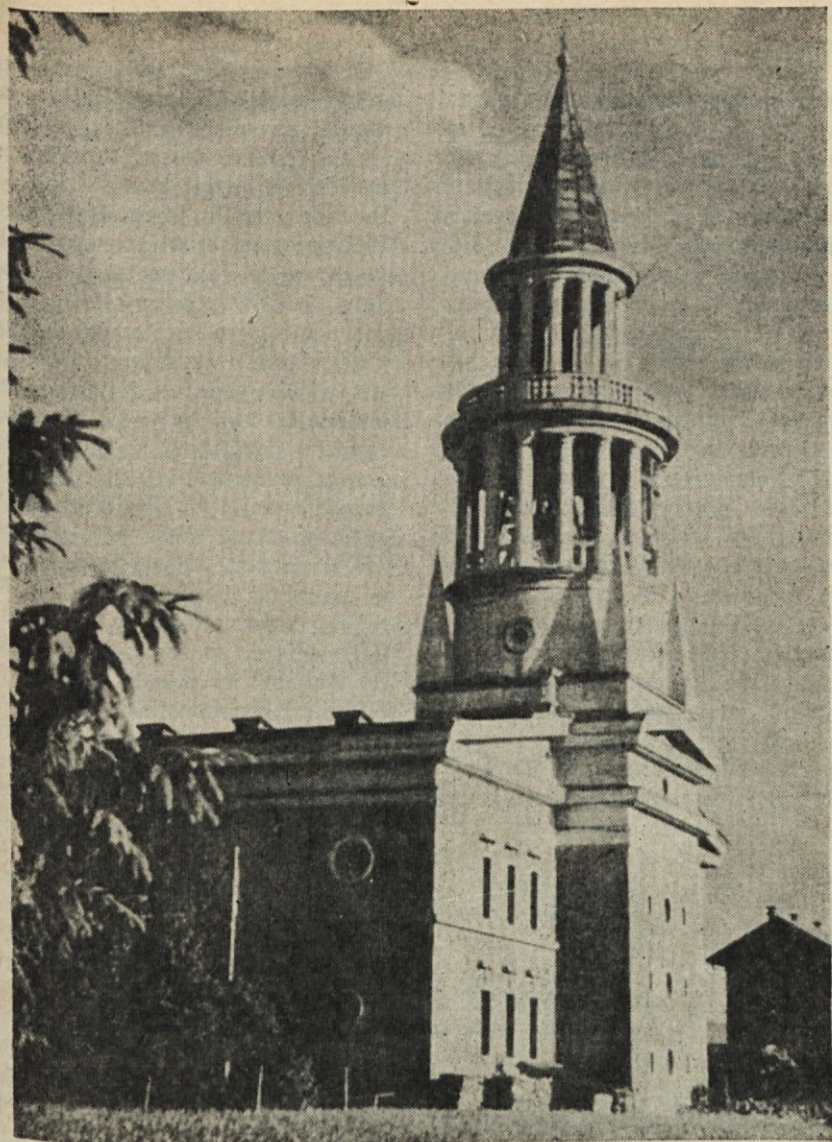
v
PLEČNIK

Arhitektura je bila sto let na Slovenskem nekam v kot potisnjena umetnost. Po cveteči poznoba-ročni dobi 18. stoletja z osrednjo osebnostjo Gregorija Mačka so slovensko arhitektonsko tradicijo nadaljevali Mačkovi nasledniki, ki so se jim pridruževali mojstri iz slovenske jezikovne periferije, ki pa sami niso bili nadpovprečne kvalitete in če že v slikarstvu in kiparstvu Slovenci skoraj niso pre-mogli kaj izrednega, se je pa ar-hitektonska delavnost znižala na, mogli bi reči, obrtniško raven stavbarske delavnosti. Protj koncu prejšnjega stoletja so pa kar zra-sli štirje pomembni arhitekti. Ene-ga smo že v prejšnjem članku ome-nili, arhitekta Vurnika. Drugi je bil iz vrhniške okolice, iz Bistre, Jager, ki je pa kmalu zapustil do-movino, šel najprej na Kitajsko, nato pa v Severno Ameriko, kjer je v prvih desetletjih našega sto-letja živahno in uspešno deloval, a v deželi nebotičnikov kmalu za-padel pozabljenju in bi moral kak-šen slovenski izseljenec v Ameriki zbrati njegov opus. Tretji, arhi-tekt Maks Fabiani, se je si-cer po ljubljanskem potresu leta

1895 živahno zanimal za po potre-su poškodovano Ljubljano, a se potem uveljavljal v svoji ožji pri-morski domovini, kjer je skoraj stoletnik pred kratkim umrl. Naj-večji in najpomembnejši, Jožef Plečnik, pa je šele v dvajsetih le-tih našega stoletja spet posegel v slovensko umetniško snovanje in v naslednjih desetletjih ustvaril kot že prej na Dunaju in na Češkem množico pri nas ne več kakovostno doseženih umotvorov.

Rojstvo in delo

Jože Plečnik je bil rojen 23. ja-nuarja 1872 v Ljubljani. Njegov rod izvira s Krasa. Delal je najprej doma v očetovi mizarski delavnici. Dobil pozneje podporo kranjskega deželnega odbora, da je odšel na obrtno šolo v Gradec. Tam je vzbujal pozornost. Neki profesor-stav-benik ga je zaposlil pri sebi, od tam ga je pridobil neki dunajski tovarnar pohištva in na Dunaju je spoznal dela slavnega Otona Wag-nerja. S tem velikim arhitektom se je Plečnik osebno seznanil in postal njegov sodelavec. Wagner je spravil Plečnika na akademijo, vzgajal ga je v svoji specialni šoli in mu odstopal svoja naročila. Po končanju šole pri Wagnerju je dobil Plečnik državno podporo za potovanje po Italiji in v Pariz. O tem je pred kratkim napisal knji-go dr. Stele. Po povratku s tega študijskega potovanja se je Pleč-nik naslonil na beuronske benedik-tince in v družbi z njimi reformi-ral katoliško cerkveno umetnost.

Cerkev v šiški (arh. J. Plečnik)

Konec prejšnjega stoletja je stara arhitektura zamirala v svoji umetniški nemoči. Wagner, Plečnik in Loos so bili v Srednji Evropi glavni poborniki za novo arhitekturo. Plečnik je sodeloval na dunajski jubilejni razstavi, dobil nagrado za Guttenbergov spomenik sodeloval na mednarodni razstavi v St. Louisu, ustvaril na Dunaju Zaherlovo trgovsko hišo, iz cerkvene umetnosti pa cerkev sv. Duha na Dunaju in več načrtov za cerkveno opremo; za domovino je pa že ohranjen po njegovi načrtih izvršeni prapor SKSZ. Ta dela spadajo po večini še v zadnja leta prejšnjega stoletja. Že tedaj je, pač po izdelovanju Beurongi, posvečal dosti zanimanja za cerkveno umetnost: arhitekturo in opremo.

L. 1901 ga je praška umetno-obrtna šola izbrala za profesorja dekorativne arhitekture, kjer je preživel Avstro-Ogrsko. Proforski zbor dunajske akademije ga je naslednje leto izvolil za Wagnerjevega naslednika, česar avstrijska vlada ni hotela nikakor potrditi in je zato prišlo do protestnih štrajkov. Še dvakrat so ga profesorji izvolili, avstrijska vlada je ostala pri odporu, Plečnik pa v Pragi. Tu je vzgojil kader čeških arhitektov in še po zapustitvi praškega učiteliskega mesta uredil praški grad Hradčane in letno rezidenco Lany. Zasnoval je tudi cerkev sv. Srca Jezusovega v Pragi in že prej številne cerkvene predmete.

Z ustanovitvijo ljubljanske univerze so se odgovorni ljudje v domovini zavedli Plečnikove veličine in ga izvolili poleg Vurnika za profesorja arhitekture, kar je Plečnik sprejel. Poglavitni namen Plečnikovega ljubljanskega delovanja naj bi bila regulacija Ljubljane, kar je mojster sijajno izvedel, a bil je ves čas enako delaven v ustvarjanju cerkvene umetnosti. V to vrsto spadajo ljubljanski dom duhovnih vaj pri oo. jezuitih, Ljudska posojilnica v Celju, Vzajemna zavarovalnica in Uršulinska gimnazija v Ljubljani, ki so imele vse tudi svoje sakralne oddelke, da čisto posvetnih zgradb ne omenjam. Urejal je okolice starejših cerkva, tako sv. Florijana v Ljubljani, sv. Jerneja v Šiški, sv. Jakoba in nunske cerkve v Ljubljani, pokopališke stavbe v Ljubljani Žale, ki jih je zasnoval tako, da so vsa v prvih letih, pred prihodom partizanov na oblast, odgovarjale katoliškemu počivališču Vseskozi verskemu smotru pa je sezidal vrsto novih cerkva, poleg že omenjenih sv. Duha in sv. Srca Jezusovega v prejšnjih časih zdaj cerkve v Bogojini v Prekmurju, v Šiški, sv. Mihaela na Barju, preuredil je cerkev sv. Krištofa v Ljubljani, sezidal frančiškansko cerkev v Beogradu, lursko v Zagrebu, dve cerkvi v Sarajevu in eno v Obrenovcu, napravil načrt za prezidavo romarske cerkve Marije Bistričke postavil cerkev v Bosni, Osijeku itd.

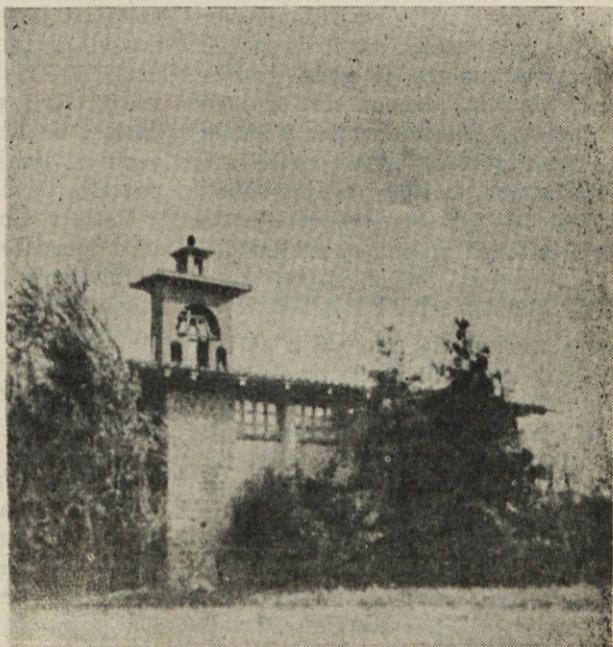
Plečnikova dela

Zasnoval je cerkveno opravo za cerkve v Martijancih, za beograjske frančiškane, ljubljanske jezuite, za zagrebške frančiškane, za žensko kaznilnico v Begunjah, za Stranje in še nepregledno vrsto evharističnih posod itd.

Veliko je število Plečnikovih spomenikov mrtvim, tudi partizanom, ki pa nikakor ne nasprotujejo spomenikom vernikom. Poleg lastnih del je pa Plečnik vzgojil vrsto mladih arhitektov, ki so tudi ustvarjali ali vsaj soustvarjali dela cerkvene umetnosti. Njegova cerkvena obrtna dela monstranc, križev, svetilk itd. so našla mnogo posnemalcev in če ne bi prišlo do revolucionarnih dogodkov, bi cer-

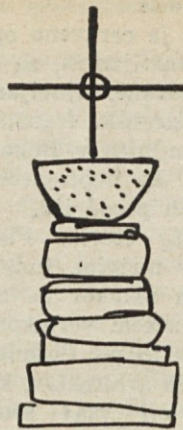
kvena umetnost posebno pod Plečnikovim vplivom znova visoko zacvetela.

Jože Plečnik je komunistično revolucijo preživel za nekaj let, lo 7. januarja 1957, umrl je skoraj star 85 let. Do zadnjih tednov življenja je ustvarjal arhitektonska dela in med njimi cerkvena. Režimu zlasti njegovo delovanje na cerkveno umetnostnem polju ni bilo po volji, toda njegov vpliv je bil prevelik, da mu bi oviral delo. Ob njegovem pogrebu so zvonili zvonovi vseh ljubljanskih in mnogih podeželnih cerkva. Cerkvena dela v Plečnikovem opusu so tako številna, da sedanji režim Plečnikovim delom ne posveča tiste pozornosti, kot jo zaslužijo. Kajti nje-

Plečnikova
cerkev
na Barju

S KRIZEM v ODKUPLJENI

Božji Sin se je učlovečil zaradi nas in zaradi našega zveličanja. Po večnem sklepu svete Trojice je bila njegova naloga odrešenje človeštva od greha, smrti in pekla. To svojo nalogo je začel izvrševati s prvim trenutkom svojega učlovečenja, ko ob svojem prihodu na svet govori: „Glej, prihajam, da izvršim, o Bog, tvojo voljo“ (Hebr 10, 5). Delo odrešenja je vršil s svojo molitvijo, svojim de-

gove zasluge na tem polju so tolikšne, da bi jih vsako omaloževanje le še poveličalo v ljudskih očeh. Saj je po njem prenovljeni milostni oltar v brezjanski cerkvi naravnost simbol sodobnega katoliškega svetišča in Plečnikove povezanosti s še vernim slovenskim narodom.

Marijan Marolt

lom, s svojim zgledom v Nazaretu; v javnem življenju pa kot učitelj in zakonodajalac nove zaveze. Svoj višek pa je njegovo odrešilno delo doseglo v njegovem trpljenju in smrti. V Kristusovem življenju zavzema Križ prvo mesto. Njegova daritev na Križu da vsemu njegovemu življenju in delu zadnje in najvišje dopolnjenje.

Vera v Gospodovo trpljenje in smrt ima zato v krščanskem nauku in življenju izreden pomen. Vsi štirje evangelisti posvečajo tej verski skrivnosti natančen in obširen zgodovinski opis. Sveta Cerkev bere vsako leto v velikem tednu ta sveta evangelijska poročila in s hvaležno ljubeznijo časti sveti križ, na katerem je visel in umrl Zveličar sveta. Pri vsaki svetj maši, ki je resnično in živo obnavljanje Kristusove daritve na križu, se že pri darovanju, kot po spremenjenju izrecno spominjamo Je-

zusovega trpljenja, skupno z njegovim vstajenjem in vnebohodom, ker je Jezus kot človek prav po trpljenju in smrti dosegel svoje slavno poveličanje. Tudi pobožnost do Jezusovega Srca je bila razodeta s tem namenom, da bi ljudje ne pozabili na Gospodovo ljubezen, ki je v silnem trpljenju in smrti samega sebe daroval v pravno žrtev za grehe sveta. V trajen spomin se nam zato Jezusovo Srce predstavlja s sulico prebodeno, s trnjevo krono ovito in s križem nad seboj. Svetniki nam zagotavljajo, da je pobožna misel na Jezusovo trpljenje in smrt najuspešnejše sredstvo našega posvečenja in zveličanja.

V apostolski veri je tej pretresljivi skrivnosti našega odrešenja posvečen četrti člen, ki se glasi: Trpel pod Poncijem Pilatom, križan bil, umrl, bil v grob položen

ZGODOVINSKO OZADJE

Proti vsem tistim, ki so tekom časov tajili resničnost evangelijev in celo sam Kristusov obstoj, postavlja apostolska vera Kristusovo trpljenje in smrt na zgodovinski temelj, ko omenja, da se je to zgodilo tedaj, ko je bil upravnik judovske dežele Poncij Pilat, ki je to službo vršil pod rimskim cesarjem Tiberijem od leta 26 do leta 36 po Kristusovem rojstvu. Ta mož ni pač nikoli mislil, da bo po apostolski veri postal svetovno znan in se bo njegov spomin med

ljudmi ohranil do konca. Žalosten spomin neznačajnega človeka, ki je v usodni uri človeške zgodovine izrekel krivično smrtno obsodbo nad samim učlovečenim božjim Sinom in ga poslal na križ, pa je tako v božjih načrtih človeškega odrešenja izpolnil svojo usodno, od vekomaj predvideno vlogo.

Njegovo ime v apostolski veri pa je porok resničnosti evangeljskih poročil in prvi zagovorniki krščanske vere kot sveti Justin in Tertulijan se v svojih obrambnih spisih sklicujejo na to, da so akti Pilatovega sodnega procesa proti Kristusu shranjeni v rimskem državnem arhivu.

SKRIVNOST KRIŽA

Kakor nam je kristjanom poudarjena doba križa sveta in ljuba in ni krščanske verne družine, kjer bi je ne imeli na častnem mestu ter jo mnogi celo nosijo seboj kot okras in simbol, je vendar križ sam na sebi strašna in pretresljiva resničnost. Smrt na križu je veljala za eno najstrašnejših in obenem najstramotnejših. Pa si božji Odrešenik po božjem sklepu izbere prav to smrt za naše odrešenje. Na lesu križa hoče izdihniti svojo dušo. Gotovo je pri tem mislil na ono nesrečno drevo v raj, kjer je kača zapeljala naše prve starše v usodni izvirni greh, po katerem je nad vse človeštvo prišlo prekletstvo in smrt. Zato si je Odrešenik izbral drevo križa, da

nam z njega pride odrešenje in večno življenje. Na veliki petek sveta Cerkev ob češčenju križa v dolgem, pretresljivem spevu opetva to skrivnostno zvezo med drevesom spoznanja dobrega in hudega in med drevesom križa, ki mu posveča izraze najiskrenejšega spoštovanja in hvaležne ljubezni. V mašnem hvalospěvu svetega križa Cerkev to misel takole izraža: Res se spodobi in je pravično, primerno in zveličavno, da se ti zahvaljujemo vedno in povsod, sveti Gospod, vsemogočni Oče, večni Bog, ki si rešenje človeškega rodu zvezal z lesom križa, da od tam zopet vstane življenje, od koder je prišla smrt in da bi tisti, ki je bil na lesu zmagal — Satan —, bil tudi na lesu premagan: po Kristusu, Gospodu našem.

V stari zavezi je Bog skrivnost križa ponovno napovedal, zlasti jasno v oni bronasti kači, ki jo je Mojzes pribil na križ in je postala odrešenje vsem, ki so bili v puščavi od strupenih kač pičeni, pa so ob pogledu nanjo ozdraveli. Jezus sam se v svojem nočnem razgovoru z Nikodemom na to predpodobo sklicuje, ko pravi: „Kakor je Mojzes povišal kačo v puščavi, tako mora biti povišan Sin človekov, da bi se nihče, ki vanj veruje, ne pogubil, ampak imel vsak večno življenje“ (Jan 3, 14-15). V svojem javnem življenju Jezus ponovno napoveduje svojim učencem, da bo umrl na križu, prav tako svojim sovražnikom. Iz tega se vidi, da je bil kruti način njegove smrti

v večnem božjem načrtu in da ga je zato z vsemi njegovimi potankostmi stalno imel pred očmi svoje duše.

Predno je šel na križ, je božji Odrešenik pretrpel silne muke duše in telesa, kakor jih premišljujemo v prvih štirih skrivnostih žalostnega dela rožnega venca in v križevem potu. Mnogi teologi mislijo s sv. Tomažem, da je bilo Jezusovo trpljenje večje in silnejše kot vsako drugo človeško trpljenje. Ne gre tu za dolgotrajnost trpljenja, ne za kakovost muk, ki so gotovo bile strašne, pa bi lahko bile v gotovih slučajih človeškega trpljenja in smrti še strašnejše. Gre tu za notranji sprejem trpljenja, ki mu je Jezus po smrt-nem boju v vrtu Getsemani odprl vse svoje bistvo in je trpel s tako ljubeznijo, vdanostjo in pokorščino do Očeta, kakor je to mogel le on, Bog in človek. Trpel je za grehe vesoljnega sveta in je po besedi preroka Izaije nosil trpljenje in bolečine vseh (53, 4).

Cerkev veruje, da bi bil Jezus lahko odrešil svet z vsakim svojim, tudi najneznatnejšim dejanjem: z enim samim vzdihom, z eno samo prošnjo, z eno samo solzo, z eno samo kapljo krvi. Bil je pač Bog in človek v eni sami božji osebi in zato je imelo vsako njegovo dejanje neskončno vrednost. Da si je izbral za naše odrešenje prav to silno trpljenje, pred katerim je njegova lastna človeška narava v grozi trepetala, to ostane za nas globoka skriv-

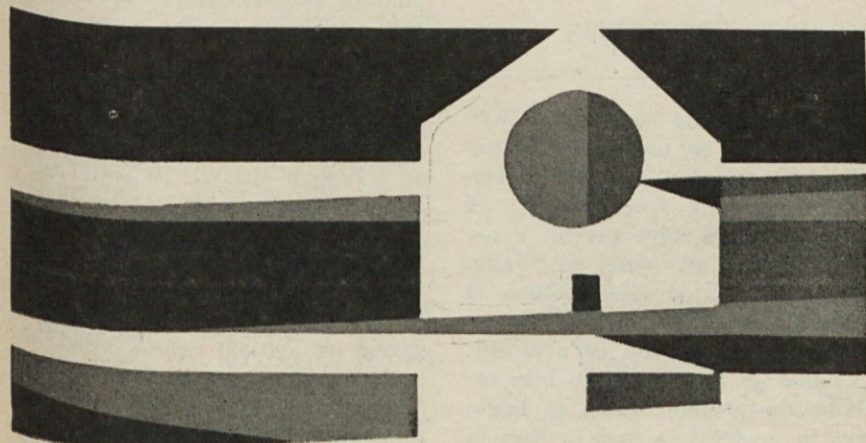
nost, ki jo pa sveto pismo ponovno in na mnoge načine osvetljuje. Posebno značilne so v tem pogledu navdihnjene izjave apostolov prvakov, sv. Petra in Pavla.

V trpljenju in smrti svojega edinorojenega, ljubljenega Sina razodeva Bog svojo neskončno svetost in pravičnost, ki zahtevata za človeški greh tako silno in pretresljivo zadoščenje. Odkriva pa tudi svojo neskončno ljubezen do ljudi, ki jim pač ni mogel dati večjega dokaza kot z daritvijo svojega edinega Sina: „Bog je svet tako ljubil, da je dal svojega edinorojenega Sina... Bog namreč ni poslal svojega Sina na svet, da bi svet sodil, marveč, da bi se svet po njem zveličal“ (Jan 3, 16-17). To ljubezen nam je Bog izkazal brez vsakega našega zaslužnja, privrela je iz večnih, skrivnostnih globin njegove neskončne dobrote in usmiljenja. Lepo nam to sv. Janez pove: „V tem se je

razodela božja ljubezen do nas, da je Bog na svet poslal svojega edinorojenega Sina, da bi mi po njem živeli. V tem je ljubezen: ne, da smo mi ljubili Boga, temveč, da je on nas ljubil in poslal svojega Sina v spravo za naše grehe“ (I Jan 4, 10).

Učlovečeni božji Sin pa je postal za nas pravna žrtev, božje jagnje, ki odjemlje grehe sveta, iz ljubezni do Očeta in do nas. S svojim trpljenjem, ki se mu je podvrgel prostovoljno, z vso pokorščino in vdanostjo in s svojo bridko smrtjo na križu, ki jo je prestal z junaškim darovanjem, je zadostil za vso človeško upornost in nezvestobo, za vse naše in vsega sveta grehe, od začetka do konca.

Apostolska vera omenja v 4. členu posebej dejstvo Jezusove resnične smrti in njegovega pokopa, da zavrne mnenja tistih, ki so to dejstvo že v začetku in po-

tem tekom zgodovine tajili. Vsi štirje evangelisti v svojih poročilih o Gospodovem trpljenju izrecno poročajo, da je Gospod Jezus na križu izdihnil svojo dušo. Seveda je umrl le kot človek in se je tedaj njegova duša ločila od njegovega telesa, kar je znamenje vsake človeške smrti, njegova božja narava, ki je neumrljiva in večna, pa je ostala združena z dušo in telesom. Ker se pa vsa življenjska dejavnost pripisuje ne naravi, ampak osebi in je bila v Jezusu ena sama, to je druga božja oseba, lahko rečemo: Bog je za nas trpel, Bog je za nas na križu umrl, Bog je bil v grob položen. Jezusov grob je božji grob. Da so v apostolski veri vključene tudi besede o Kristusovem pogrebu, je to v popolno potrjenje njegove resnične smrti, pa tudi v napoved njegovega slavnega vstajenja.

POLNOST ODREŠENJA

S svojo smrtjo na križu je Kristus izpolnil na najpopolnejši način svoje poslanstvo in postal resnični Odrešenik sveta, najvišji in večni duhovnik nove zaveze. V nebesih samih ga gleda sv. Janez kot jagnje, ki je bilo zaklano, in poslušaja slavospeve, ki mu jih poklanjajo božji angeli in svetniki: „Vredno je Jagnje, ki je bilo zaklano, da prejme oblast in bogastvo in modrost in moč in čast in

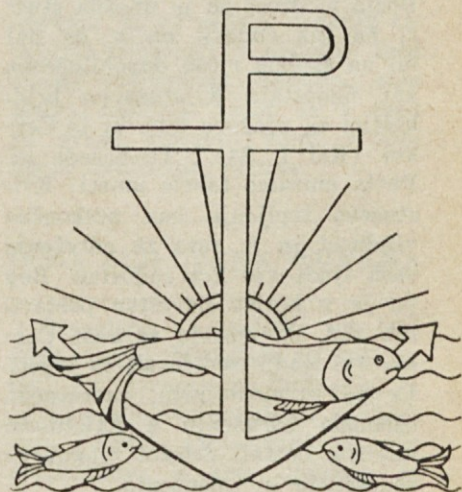
slavo in hvalo“ (Raz 5, 12). Z nebesi pa se družijo sveta Cerkev na zemlji in s svojimi verniki ne neha proslavljati križa in se zahvaljevati božjemu Odrešeniku: „Molimo te, Kristus, in te hvalimo, ker si s svojim križem svet odrešil.“

Odrešenje je beseda, ki njeni globini ne moremo priti do dna. Je največje delo, ki ga je Bog izvršil v naše dobro. Bog sam umrje za svoje stvari, da bi jim zaslužil odpuščanje in večno življenje. Ni zadosti, da to vemo, da to priznavamo kot zgodovinsko dejstvo. Bolj kot v zgodovino spada ta velika skrivnost odrešenja v našo vero, v naše krščansko življenje. Takole govori o njej prerok Izaija: „On pa je bil ranjen zaradi naših grehov in potrta zaradi naših hudobij. Za naše zveličanje ga je zadela kazen, po njegovih ranah smo ozdraveli“ (53, 5). Sv. Pavel piše Galačanom: „Kristus nas je odkupil iz prekletstva, ker je zaradi nas sam postal prekletstvo, kajti pisano je: Preklet vsak, ki visi na lesu“ (3, 13). V pismu do Rimljanov razvija isto misel: „Ko smo bili še sovražniki božji, smo se z Bogom spravili po smrti njegovega Sina“ (5, 10). Isto globoko resnico nam takole oznanja sv. Peter: „Kristus je za vas trpel in vam zapustil zgled, da bi hodili po njegovih stopinjah. Sam je naše grehe na svojem telesu nesel na križ, da bi mi grehom odmrli in živeli pravičnost: z njegovimi ranami ste bili ozdravljeni“ (1, 2, 24).

Naše odrešenje je tedaj čudovito, nedoumljivo versko dejstvo. Kristus nas je dejansko in resnično odrešil in je popolnoma zadostil za naše grehe: „On je sprava za naše grehe; pa ne samo za naše, marveč tudi za ves svet“ (I Jan 2, 2). To zadoščanje je popolno, ker je Kristus ne samo človek, ampak tudi Bog. Nihče izmed ljudi, niti izmed angelov ne bi bil mogel tega dela odrešenja v tej obliki izvršiti. Greh je namreč žalitev neskončnega Boga in ima zato v sebi neko neskončno hudobijo. Teologija govori o skrivnosti greha, ki je človek ne more doumeti. Ali ta neskončnost človeške hudobije je taka le v moralnem oziru, ker je pač narperjena proti neskončnemu Bogu. Kristusovo zadoščanje pa je neskončno v dejanski in fizični vrednosti, ker je pač zadoščanje učlovečenega božjega Sina. Neskončnemu Bogu je dano po njegovem lastnem Sinu neskončno, njega vredno zadoščanje, ki ga je on sprejel in ga vekomaj ne bo zanikal.

Z ozirom na človeški rod je Kristusovo odrešenje tudi splošno, vesoljno, vse ljudi obsegajoče. Univerzalno je z ozirom na čas, ker ni od njega izvzeta nobena doba človeške zgodovine. Sveti Janez pravi v Razodetju, da je videl božje Jagnje, ki je bilo zaklano od začetka sveta (13, 8). Vsi vemo, da je Kristus trpel in umrl šele ob dopolnjenju časov, pod Poncijem Pilatom; skrivnost-

na apostolova beseda pa pomeni, da sega Odrešenikovo zadoščanje in zasluženje nazaj v prve začetke in naprej do konca sveta. Univerzalno z ozirom na čase, je odrešenje tako tudi z ozirom na kraje. Nobene dežele ni, nobenega naroda, nobenega jezika in plemena, ki bi bili iz odrešenja izključeni: „Pred Bogom ni ne Grka ne Juda, ni obrezanega ne neobrezanega, ni divjaka ne Scita, ni sužnja ne svobodnega, ampak je vse in v vsem Kristus“ (Kol 3, 11). Zaradi zadostilne smrti svojega Sina hoče Bog resnično in dejansko, da bi se vsi ljudje zveličali in prišli k spoznanju resnice (1 Tim 2, 4). Lepo pripominja k temu sv. Bernard: „Kakor more vsak človek zaupno reči Bogu: Ti si moj Stvarnik, tako more tudi vsak prav tako zaupno reči Kristusu: Ti si moj Odrešenik.“

Še eno čudovito dejstvo glede Kristusovega odrešenja naj bo omenjeno, ki je pravzaprav že iz prve točke razumljivo: Odrešenje, ki nam ga je Kristus s svojim trpljenjem in svojo smrtjo na križu zaslužil, je tudi popolnoma zadostno, več kot zadostno in se ne more izčrpati. Sv. Pavel zatrjuje to z naslednjimi besedami: „Kjer pa se je pomnožil greh, se je še bolj pomnožila milost“ (Rim 5, 20). Kristusovo zadoščenje za grehe sveta daleč presega vso človeško hudobijo vseh časov po svoli nadnaravni zadostilni vrednosti. Ni ga greha tako strašnega na zemlji, ki bi zaradi Kristusovega križa ne mogel biti odpuščen, ako se grešnik skesan k Bogu obrne. Papež Pij XI. v svoji okrožnici o Jezusovem Srcu jasno in pomirljivo uči: „Kristusovo odrešenje je bilo preobilno in nam je prekomerno odpustilo vse naše grehe. Božja modrost pa je uredila stvarj na tak čudovit način, da naj mi na svojem mesu dopolnujemo, kar nedostaja Kristusovim bridkostim za njegovo telo, ki je Cerkve (Kol 1, 24).“ Te besede sv. Pavla moramo takole umeti: Kristusovo trpljenje ima neskončno vrednost in je zato za odrešenje vseh ljudi več kot zadostno. Bog pa je v korist človeštva postavil tak red, da morajo za rast Cerkve vsi ljudje sodelovati in trpeti. Le po prostovoljnem, zavestnem, osebnem združenju s Kristusom moremo postati deležni njegovega zadoščenja in zasluženja.

+

Veličastne, neskončno tolažljive in spodbudne so resnice, ki jih vsebuje 4. člen apostolske vere. Kristusova smrt na križu je človeka odrešila od greha, od smrti in od pekla. Po Kristusovi krvi imamo vsi odrešenje in odpuščanje grehov, po bogastvu njegove milosti (Ef 1, 7). To je upanje in slava tistih, ki v Kristusa verujemo. Njegov križ se je svetu zdel in se še vedno zdi slabost in sramota, nespamet in propast, v resnici pa je moč, modrost in zmaga. V križu in le v njem je zveličanje.

Naj nam bo verna misel na Jezusovo trpljenje in smrt sveta spremljevalka življenja. Naj nam bo sveti Križ zares življenja luč in nebeški ključ. Ne pozabimo nikoli besed sv. Pavla, ki ves prevzet hvaležne ljubezni vzklika: „S Kristusom sem križan; živim, pa ne več jaz, ampak v meni živi Kristus; v kolikor pa zdaj živim v telesu, živim v veri v Sina božjega, ki me je vzljubil in zamegal samega sebe“ (Gal 2, 20).

Alojzij Košmerlj

KOMUNIZEM,

VERA

IN ŽIVLJENJE

V SLOVENIJI

6. Rojstva in smrti

Vprašanje naraščanja prebivalstva je postalo v naših dneh splošno in svetovno. Govori in piše se veliko o demografski eksploziji ter napovečuje, da se bo leta 2.000 število prebivalstva zemeljske oble podvojilo. Ta napoved povzroča velike skrbi politikom, gospodarstvenikom in znanstvenikom. Pogosto je sad teh skrbi pesimizem, strah. Nakazujejo se rešitve, ki so v nasprotju z dostojanstvom človeka in naravnim zakonom. Protj pesimizmu, strahopetnosti in nenravnim rešitvam vprašanja je nastopila Cerkev in pokazala pravo pot.

a) NARAVNO GIBANJE PREBIVALSTVA V SLOVENIJI

Vprašanje naraščanja prebivalstva zadeva tudi Slovenijo. Vendar je v tem primeru obratno kot v svetovnem merilu, prebivalstvo narašča počasi, letni naravni prirastek je premajhen. V svetovnem povprečnem merilu se število prebivalstva podvoji približno vsakih 30 let, v Sloveniji pa komaj približno vsakih 60 let. Vsem, ki jim je mar za biološki obstanek naroda, dela to vprašanje resne skrbi. Sicer ni novo, tudi pred vojno se je že pisalo in govorilo o „beli kugi“, ki je razsajala, v naših dneh pa je postalo še posebej pereče.

Zaradi važnosti vprašanja morada ne bo odveč, če se poda na kratko pregled naravnega gibanja prebivalstva na področju oziroma ozemlju, ki ga obsega sedanja republika Slovenija v obdobju med dvema svetovnjima vojnama, med drugo svetovno vojno in v času po drugi svetovni vojni, v dobi novih družbenih razmer.

DOBA MED DVEMA VOJNAMA

Dosegljivi so podatki od leta 1920 naprej. Nanašajo se tudi na tisti del slovenskega Primorja, ki se je rešilo italijanskega gospodarstva. Slika naravnega gibanja prebivalstva v tem obdobju je naslednja:

Leto	Srednje število prebival.	Zivo rojeni	Umrli	Naravni prirast	Naravni prirast na 1000 prebival.
1920	1,295.884	35.246	26.678	8.568	6,6
1921	1,303.850	39.681	27.711	11.970	9,2
1922	1,310.355	39.346	25.088	14.258	10,9
1923	1,318.733	40.710	25.003	15.707	11,9
1924	1,328.440	40.215	23.297	16.918	12,8
1925	1,338.330	39.476	23.405	16.071	12,0
1926	1,347.241	38.267	23.307	14.960	11,1
1927	1,355.401	37.794	22.355	15.004	11,0
1928	1,363.532	37.359	23.324	14.470	10,7
1929	1,370.386	35.201	23.189	12.012	8,8
1930	1,378.536	38.346	20.846	17.500	12,7
1931	1,389.323	36.851	22.925	13.926	10,0
1932	1,397.675	36.832	23.849	12.983	9,3
1933	1,407.450	34.587	22.035	12.552	8,9
1934	1,418.234	33.373	19.585	13.788	9,7
1935	1,427.708	32.433	20.590	11.843	8,3
1936	1,436.035	32.630	20.479	12.151	8,5
1937	1,441.542	31.520	21.221	10.299	7,1
1938	1,444.242	31.199	20.392	10.807	7,5
1939	1,447.247	31.251	19.910	11.341	7,8
1940	1,450.332	31.536	21.001	10.535	7,2

Vir: Statistični letopis SR Slovenije, 1967, str. 65.

Nekako do leta 1930 se je število rojstev držalo na enakj višini, potem pa začelo padati z večjo hitrostjo kot umrljivost, kar je zelo negativno vplivalo na naravni prirastek, ki se je leta 1940 v primerjavi z letom 1930 znižal za 40%.

Ta doba ni bila politično in socialno umirjena. Polna je bila najrazličnejših problemov, ki so globoko posegali v človekovo življenje. Posebej se je še razbohotil življenjski materializem, kar po-

sebej velja za dobo po letu 1930.

Življenje je bilo tudi pod močnim vplivom razvoja in napredka diktatorskih režimov in ideologij, to je komunizma, fašizma in nacionalsocializma. Posebno zadnja dva sta s težnjo po razširitvi življenjskega prostora in naša neposredna soseda, ustvarjala politični vpliv in psihološki pritisk na naš narodni razvoj.

LETA DRUGE SVETOVNE VOJNE

Vojni dogodki so zelo neugodno vplivali na naravno gibanje slo-

venskega prebivalstva. Zadnji dve leti pa pomenita pravo katastrofo.

To zelo nazorno potrjujejo naslednje številke:

Leto	Srednje število prebival.	Živo rojeni	Umrli	Naravni prirast	Naravni prirast na 1000 prebival.
1941	1.452.166	32.456	19.812	12.644	8,7
1942	1.448.611	30.681	22.061	8.620	6,0
1943	1.440.515	31.434	25.149	6.285	4,4
1944	1.430.205	27.379	26.609	770	0,5
1945	1.416.312	20.239	28.572	(-8.333)	(-5,9)

Vir: Statistični letopis SR Slovenije, 1967, str. 65.

Prvo leto vojne se je v primerjavi s prejšnjim letom naravni prirastek zvišal za 12%, potem pa začel stalno padati zaradi znižanja rojstev in naraščanja umrljivosti. Umrlijvost je dosegla višek leta 1945, ko je režim izvršil množične pokolje svojih idejnih in političnih nasprotnikov.

POVOJNA DOBA

Prvi dve povojni leti se začne naravno gibanje prebivalstva nekako normalizirati, saj naravni prirastek doseže in celo preseže višino naravnega prirastka zadnjih 4 let pred pričetkom vojne. V naslednjih letih se absolutno število rojstev postopoma in stalno zvišuje do leta 1950, nato se ustali do leta 1954, potem se pa začne zniževati in se potem drži približno okoli 30.000 živorojenih na leto. Od tega povprečja se je bolj oddaljilo samo leto 1960.

Vso povojno dobo pa pada tudi umrljivost. To pomeni, da se je zboljšalo zdravstveno stanje prebivalstva in s tem življenjska doba. Posebno je padla umrljivost dojenčkov in se je leta 1966 v primerjavi s predvojno dobo znižala za več kot 75 odstotkov.

Naravni prirastek je ves čas po vojne dobe v povprečju višji kot je bil v obdobju med dvema vojnama. Tozadevni statistični podatki to potrjujejo:

Leto	Srednje število prebival.	Živo rojeni	Umrli	Naravni prirast	Naravni prirast na 1000 prebival.
1946	1.415.156	28.599	18.145	10.454	7.4
1947	1.429.266	31.312	18.708	12.604	8.8
1948	1.443.031	31.538	17.884	13.654	9.5
1949	1.453.581	33.284	18.838	14.446	9.9
1950	1.466.881	35.992	17.335	18.657	12.7
1951	1.480.245	34.819	18.497	16.322	11.0
1952	1.493.550	34.165	15.617	18.548	12.5
1953	1.508.428	33.754	14.948	18.806	12.5
1954	1.521.485	31.828	14.897	16.931	11.1
1955	1.533.998	32.096	15.109	16.987	11.1
1956	1.545.591	31.466	16.351	15.115	9.8
1957	1.556.521	30.086	14.545	15.541	10.0
1958	1.566.979	28.283	14.082	14.201	9.0
1959	1.576.204	28.432	15.357	13.075	8.3
1960	1.580.145	27.825	15.145	12.680	8.0
1961	1.595.450	28.955	14.013	14.942	9.3
1962	1.604.980	29.035	15.866	13.169	8.2
1963	1.614.414	29.174	15.102	14.072	8.7
1964	1.630.553	29.184	16.729	12.455	7.6
1965	1.650.413	30.587	15.987	14.600	8.8
1966	1.669.606	30.939	15.247	15.692	9.4

Vir: Statistični letopis SR Slovenije, 1967, str. 65.

Višji naravni prirastek je pripisati izključno manjši umrljivosti, ker je letno število rojstev manjše, kot je bilo v zadnjih letih pred drugo svetovno vojno in se ne zvišuje vzporedno z naraščanjem prebivalstva. Zaradi tega se spreminja starostna struktura prebivalstva v prid starejšim starostnim skupinam. To nima samo bioloških posledic za narodovo življenje, ampak prinaša tudi gospodarske in

socialne probleme. Predvsem taka starostna struktura zahteva večje izdatke za socialno skrbstvo in s tem tudi večji prispevek aktivnega prebivalstva za ustanove socialnega zavarovanja.

b) ROJSTVA

Največ otrok se rodi v prvem letu zakona in sicer se je rodilo leta 1966 8.400 ali 27% vseh rojenih. V drugem letu se ta odstotek zniža 12% in je približno enak

do petega leta trajanja zakonske zveze. Potem pa začne močno padati in v 10 letu je odstotek že za polovico manjši. Povprečna starost matere je bila v istem letu 27 let.

Številne družine so bolj redke. Prevladujejo družine s 3 in 4 otroki.

Vzrok nizkega števila rojstev je iskati v materializmu, ki ga vsiljujejo predvsem pri vzgoji, v šoli in vsem javnem življenju. To vodi v egoizem, zato se starši branijo otrok, hočejo komodnega življenja in se branijo skrbi in dela.

S propagiranjem svobodne ljubezni in legalizacija odprave plodu in razveze zakona je državna oblast posegla na najbolj intimna področja človekovega življenja. Te pravice nima, zato grobo krši naravni zakon in jemlje pravico do življenja še nerojenih. Legalizirala je umor nedolžnih. Ljudje brez vere in brodolomci v zakonu se poslužujejo teh sredstev, a se jim potem v večini primerov bridko maščuje.

Poleg teh nenravstvenih razlogov oziroma vzrokov zmanjšanja rojstev obstajajo drugi, katerih ni pripisovati zakoncem. Med te spada dejstvo, da je vedno več kromosomske neplodnosti, zaradi kromosomske nezakovitosti, ki je že od rojstva in neozdravljiva. Druge vrste neplodnosti so odpravljive, a jih je vedno več. V marsičem so posledica modernega življenja.

Važen je tudi krvni RH faktor, to je predvsem negativni, ki je zelo številen v čeželah Srednje Evro-

pe. Poleg tega je še več drugih zdravstvenih razlogov, zaradi katerih zdravniki odsvetujejo rojstvo otrok. Zaradi tega je tudi manjša umrljivost novorojenčkov in porodnic.

Spreminja se pojmovanje odnosov zakoncev in zakona samega. To se je pokazalo tudi na koncilu in lanskem mednarodnem kongresu katoliških laikov. Duševni in intimni odnosi so stopili na prvo mesto in je zakon postal tudi pot do realizacije harmoničnega življenja v dvoje, to je zakona, ki ga Bog hoče.

Zaradi te spremembe važnost otrok ni zmanjšana, a je stopila na drugo mesto. Prva je harmonija in povezanost in kot rezultat te je potomstvo.

c) UMR LJIVOST

Umr ljivost se stalno zmanjšuje, zato se povprečna življenjska doba bliža 70 letom. Ženske živijo povprečno 5 let dalje kot moški.

Glede starosti je 64% umrlih starih nad 60 let. Najvišja umrljivost je med 70 in 80 letom.

Po vzroku smrti jih je leta 1966 največ umrlo zaradi raznih obolenj srca (2923), potem zaradi malignih novotvorb (2424) in bolezni centralnega živčevja (2008).

Od leta do leta narašča tudi število smrtnih nesreč, ubojev in samomorov. Leta 1966 je bilo takih smrtnih primerov 1476.

Obstaja upanje, da se bo v prihodnjih letih naravno gibanje prebivalstva v primerjavi s preteklimi leti nekoliko zboljšalo. Predvsem je odvisno od moralne vzgoje mladine in zakoncev ter tudi tvarnih življenjskih pogojev. Izračunalj so, da bo v prihodnjih 10 letih Slovenija štela naslednje število prebivalcev:

Leto	Prebivalcev
1968	1.682.000
1969	1.696.000
1970	1.710.000
1971	1.724.000
1972	1.736.000
1973	1.748.000
1974	1.761.000
1975	1.774.000
1976	1.787.000
1977	1.799.000

Vir: Statistični letopis SR Slovenije, 1967, str. 22.

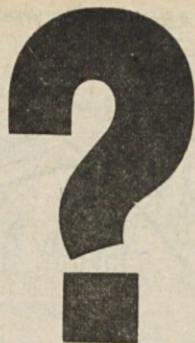
Prognoza ni preveč ugodna, ker bo Slovenija še vedno ostala v skupini dežel, ki imajo majhen naravni prirastek. Da se bi to stanje zboljšalo, bo moral režim nujno spremeniti in preusmeriti dosedajšnjo vzgojo mladine, spremeniti obstoječe rodbinsko pravo, predvsem pa pustiti svobodo Cerkvi, ki je edina zmogljiva voditi narod k duhovni in нравni obnovi, ki je predpogoj za pravilno razumevanje zakona in človeškega življenja.

Avgust Horvat

Vprašujete Odgovarjamo

1. Ne morem verjeti, da bi Bog kaznoval z večnim ognjem človeka za en sam smrtni greh. Dogme o peklu ne morem sprejeti. Sem kljub temu še kristjan?

Zakaj verujete v ostale dogme? Zato ker jih je Bog razodel, potem ko Vam je Cerkev nezmotno garantirala, da jih je res Bog razodel. Če Vas & veri nagiba ta božja nezmotna avtoriteta, ki se ne more motiti in nas ne more varati, potem je nerazumljivo, kako da sprejmete le nekatere verske resnice, drugih pa ne, ko vendar resničnost enih in drugih garantira ena in ista Večna Resnica, Bog. Kdor pravi: Verujem vse, kar me uči Cerkev kot od Boga razodeto razen ene dogme, ta je v celoti izgubil svojo vero, ker s tem jasno dokaže, da razlog za njegovo vero ni bila božja nezmotna avtoriteta (zakaj v takem primeru ne bi zavrgel absolutno nobene od resnic, ker temelje vse na isti božji avtoriteti), ampak kakšen lasten krite-

dočnest s svojim delom. Okoli sebe pa vidim ljudi, ki so vse življenje iskali le svoje udobje in vendar jim gre bolje kot meni. To se mi ne zdi pravično.

Verjamem Vam, da ste vršili z vso popolnostjo svoje dolžnosti in bi bil rad Vam podoben. Toda zakaj zahtevate za to svojo zvestobo časnega povračila. Tako so mislili "pravični" Stare Zaveze in to mišljenje jih je vodilo v to, kar imenujemo "farizejstvo". Nikar ne padite v to napako, ki more spačiti vaše razmerje do Boga. Uspehi in neuspehi na tem svetu imajo samo relativno vrednost. Neuspehi so v resnici za pravilno umevanje krščanskega življenja lahko pravi uspehi. Bog v zadnji instanci gleda na našo resno voljo in naš trud, ki smo ga položili v delo, uspeh sam pa večkrat presega naše predvidevanje in naše moči. Zanj večkrat nismo odgovorni. Potem pa Bog tudi ni nikdar obljubil, da nam bo naša dobra dela povrnil že na tem svetu. Še več. Plemenit otrok sploh ne gleda toliko na plačilo pri svojem delu, temveč bolj na to, da z izpolnjevanjem svojih dolžnosti spolni voljo svojega očeta in mu napravi veselje. Zavest, da je z delom očetu izkazal svojo ljubezen, mu je zadostno plačilo. Potem pa pomislite še na nekaj. Spomnite se Kristusovih besed: Ko pa boste storili vse, kar vam je bilo ukazano, porecite: "Nekoristni služabniki smo. Storili smo namreč le, kar je bila naša dolžnost."

AKU

rij ali kaprica, po kateri sprejme od resnic tiste, ki mu prijaajo ali vsaj ne delajo večjih težav, ostalih pa ne. Ali se sprejmejo vse verske razodete resnice, ali pa ne gre za pravo vero, ki bi slonela na pričevanju božje avtoritete. In dogmo o peklu je Bog enako razodel kot ostale verske resnice, kot npr. resnico o sveti Trojici ipd. Zato moram z isto pripravljenostjo sprejeti eno kot drugo. Rad pa Vam priznam, da je dogma o peklu skrivnost in sicer skrivnost, ki vsakega izmed nas živo zadene, ker čutimo, da gre končno tudi za nas in za našo večnost. Edino, kar nam pomaga preko te težave, je ponižno skloniti glavo in govoriti s svetim Pavlom: „Vem, komu sem verjel!“

2. Vedno sem vršila svoje dolžnosti do Boga in do bližnjega. Svoje otroke sem krščansko vzgojila in jim poskrbela tudi lepo časno bo-

SLOVENIJA IN VATIKAN

Tokrat bo morda presenetil naslov. Slovenci smo katoličani že dvanajst stoletij. Po svoji cerkveni in versko kulturni preteklosti smo med versko zavednimi narodi pač na visokem in vidnem mestu. Radi pomagamo pri delu Cerkve, kjer je naš delež potreben in cenen in služba slovenskega naroda idealom Cerkve pri širjenju božjega kraljestva je dovolj znan: saj smo na primer pri najbolj modernem in dinamičnem delovanju Cerkve lepo udeleženi — misijonska akcija je bila in ostaja najtrdnjša hrbtnica naše povezanosti s celim poslanstvom Cerkve.

CERKEV IN VATIKAN

Res je delo Cerkve določeno za versko, duhovno, mistično poslanstvo med vsemj narodi in vsem človeštvom. Že od prvih časov se je Cerkev znala uveljaviti in

ohranjati v razmerah, polnih mučenjstva, trpljenja in preganjanja. Morda je bilo prav v tistih časih versko izživljanje Cerkve najgloblje in najbolj pristno.

Po prodoru Cerkve v širni svet se je osvobodjena morala posvečati še širšim področjem. V naš čas je rastla hkrati z razvojem kulture in civilizacije — prihajala je vedno bolj v stik s svetom po njegovih čisto svetnih plati in se ni mogla izogniti ali pustiti ob strani vedno bolj se razvijajoči mednarodni pravni red. Bili so časi, ko je morala Cerkev zaradi okoliščin nastopati kot graditeljica ali posredovavka za pravo mirno sožitje med narodi mlade Evrope. Razlike med narodi in ljudstvi po svetu so potem vsiljevale Cerkev dolžnost, da si je morala organizirati svojo „sekularno roko“ — postala je zlasti v sedemnajstem in osemnajstem stoletju glavna sodelavka pri gradnji filozofije

mednarodnega prava — njeni misleci so bili očetje reda za pravo ravnotežje v svetu in pravo sožitje med narodi. Cerkev je morala imeti svojo „sekularno“ središče za urejanje verskega razvoja med narodi tudi po čisto civilni, diplomatski poti. Že večkrat je bilo na tem mestu omenjeno, kako je Cerkev zaslovela tudi kot mati moderne diplomacije.

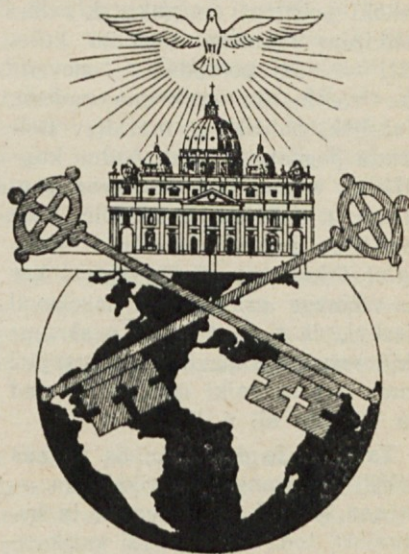
Nujno se je tedaj zgodilo, da si je to središče — Vatikan izdelalo močan in trden sistem za vse zveze z laičnim svetom, seveda predvsem za urejanje položaja Cerkve v posameznih državah ali pa v glavnih mednarodnih pravnih ter celo političnih ustanovah: Zveza narodov, Organizacija združenih narodov, Mednarodni urad dela, UNESCO in podobno.

Lahko se reče, da ima danes Cerkev v okviru Vatikana izdelane tradicije in utrjeno kategorijo za vse zadeve, ki so predmet mednarodnega sodelovanja v službi za ohranitev miru.

SLOVENCİ IN VATIKANSKA TRADICIJA

Skozi devetnajsto stoletje in potem še posebej v prvi polovici našega stoletja smo Slovenci bili trdno povezani z življenjem Cerkve. Tudi tuji strokovnjaki so nas pri Vatikanu kot take visoko cenili. Bili smo tam znani kot globoko verno ljudstvo — in kot taki smo pa dejansko ostajali pred

vratj Vatikana. Nismo bili politično telo, saj smo bili podložno ljudstvo v raznih državnih sklopih prav do našega časa in — še danes. Če smo bili v statistiki Vatikana zapisani kot dobro verno ljudstvo, pa smo mogli biti prav tam in istočasno oznamenovani zgolj kot nekaj „folklorno ali jezikovno“ zanimivega, ker nismo bili samostojno politično in narodno telo — v trden mednarodni pravni okvir Vatikana nismo spadali, nismo bili v tisti kategoriji narodov, kj imajo lastno državno telo in torej morejo terjati v Vatikanu vse, kar je Vatikanu zgradila tradicija in kategorija. Slovenci smo bili in smo še samo ljudstvo v skupini nekoč avstrijskih, danes pa jugoslovanskih narodov.

VATIKAN NAM ODPIRA VRATA...

Nikakor ne moremo dolžiti Vatikanu in še manj Cerkev, da bi bila pri njej krivda, če smo v okviru njenih mednarodnih uredb in odredb obstali na pol poti. Bili smo pač — in smo še — vključeni v države, kjer se morajo vatikanski nunciji ali odposlanci pogajati z uradnimi voditelji države pogosto s čisto drugih vidikov in koristi, kot pa bi to terjali slovenski narodni in verski interesi. Za čisto verske zadeve smo mogli kdaj pa kdaj prodreti do ušes Vatikanu, kadar pa so bile Cerkvi na poti politične ovire, smo se pa morali oprijemati najbolj različnih in včasih neprimernih sredstev. Če omenimo samo eno: slovenski politični (strankarski) katolicizem je moral pogosto reševati — vsaj posredno — slovenske verske in cerkvene zadeve. Katoliški politiki so morali v Belgradu pogosto sklepati čudne kupčije za važne, tudi cerkvene probleme in naši škofje (Jeglič, Rožman) so morali pogosto v Vatikanu trkati na gluha ušesa, ker je veljaven pravni red narekoval Cerkvi, da se je morala o slovenskih verskih zadevah razgovarjati samo z zastopniki centralnih vlad na Dunaju ali v Belgradu.

Tako se je dogajalo, da so nas dolžili pretiranega klerikalizma — in nas še dolže — liberalci in komunisti, toda bili so tudi vatican-

ski nunciji v Belgradu, ki so obsojali preveliko navezanost slovenskih škofov na „katoliške politične stranke ali skupine“ (napetost med škofom Jegličem in nuncijem Pellegrinettijem).

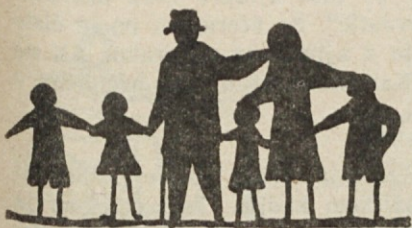
SLOVENSKA POLITIČNA KATEGORIJA

Med prave člane Cerkve tudi na polju mednarodne politike bomo torej mogli dospeti šele tedaj, ko bomo imeli sami zase takšno politično telo, kakor so politična telesa vseh samostojnih in za pravno svobodo stremečih narodov. Pri Vatikanu se nam tedaj ne bo treba veličati samo s svojo versko višino ali zvestobo Cerkvi, ampak morali bomo storiti vse, da se med Vatikanom in Slovenijo odstranijo vse ovire, ki nam preprečujejo biti v očeh Vatikanu tisto, kar so tudi drugi narodi, in uživati vse sadove vatikanskih tradicij in kategorij.

Pri tem se nikar ne bojmo, da bomo s takim odnosom do Vatikanu kaj izgubili. Danes je Vatikan tako pomembni stopnji v mednarodni politiki, da so bili tam že tudi Gromyko, Podgorny in Kosygin. Po bogastvu in kategoriji Vatikanu lahko sodimo in se ne bomo zmotili, da se tam vesele vsakogar, ki se osvesti svoje prave kategorije kot samostojen narod z lastno državo, ker tako Cerkvi krepi njeno delo za pravi mir in harmonijo med narodi.

Ruda Jurčec

V DRUŽINI

Samo enkrat je kadil . . .

Gimnazijec Stane — v drugem letniku je bil — se je vrnil s šolskega izleta, bled in utrujen. Mati ga je zaskrbljena opazovala, posebno še, ker je kar naenkrat zavrl v spalnico. „Slabo mi je, počivat grem,“ ji je še rekel in že se mu je zavrtilo v glavi in v želodcu. Šele naslednji dan je povedal materi, da so bili fantje prešerni in razigrani na tistem šolskem izletu. V šali so vprašali profesorja, če smejo kaditi. „Le kar dajte,“ jim je odgovoril. Fantje so dobro izrabili to čudno dovoljenje. Kadili so cigarete, da je bil ves avto poln dima in njih pljuča seveda tudi. Tisti, ki so kadili prvič v življenju, so imeli posledice, kakor Stane. Mati se je zgražala nad profesorjem, češ, da jih navaja k slabemu. Šele čez nekaj mesecev ga je razumela. Namesto da bi jim kajenje strogo prepovedal, ga jim je enostavno dovolil. Verjetno je vedel, kakšne posledice bodo. Stanetu so se namreč takrat cigarete tako pristudile, da jih še danes ne kadi.

Kolikokrat vidimo mlade ljudi, ko s cigareto v roki korakajo po cesti, ali pa, ko dobijo kar posebno „imeniten“ izraz, ko počasi spuščajo dim v zrak. Zakaj si mladi ljudje tako želijo kajenja? Saj velikokrat naletimo že na čisto majhne dečke, ko stikajo za cigaretami, katere je kak odrasel kje pozabil.

„Radovedna sem bila, pa sem vzela ponujeno cigareto.“ mi je priznala 13-letna deklica. Prijateljice so kadile, pa je še ona poskusila. Mlade ljudi muči radovednost in mnogokrat se morajo prav potruditi, da preženejo prvo neugodje ob cigaretnem dimu.

Drugi, 14-letni deklici se je zdelo silno imenitno držati med prsti cigareto, kakor to držijo mnogi njeni ideali v televiziji.

Tudi nesigurnost mladostnikov je često vzrok, da se poslužijo cigarete, ki jim vsaj na zunaj daje izraz uravnovešenosti. Ker v njih v tistih letih vse vre in nekaj išče, so tudi njihove roke nemirne. Poleg tega so jim te „kar naenkrat zrastle“. Še včeraj so imele čisto druge mere kakor danes. Zato opletajo z njimi kar po zraku. Ali ne najdejo v cigareti enostaven izhod? Kar naenkrat ni več problema z rokami. In še odrasli se zdé sami sebi.

Nekateri sežejo po cigareti iz dolgočasje, drugi hočejo posnemati svoje starše, katere vidijo, kako z užitkom kadijo. Tem otrokom je navadno najtežje dopovedati, kako škodljivo je prekomerno kajenje.

Tri do štiri cigarete na dan niso škodljive — nam često zatrjujejo. Nevarno je, da ne obstanemo samo pri treh ali štirih dnevno. Pri večji količini pa nikotin izredno slabo vpliva na telesni razvoj mladostnika. V Sev. Ameriki zdravniki dokazujejo, da se poleg telesne sile slabj tudi moč volje, posebno še, kadar iz začetne radovednosti nastane navada.

Slovenec iz Miramarja — odličen plavalec in uradno nastavljen reševalec na plaži, ki je rešil že mnogo potapljaajočih kopalcev, mi je pred dnevi dokazoval, kako se slabj odpornost plavalcu, ki preveč kadi.

Kako naj ravnamo z našim otrokom, kadar ga premoti skušnjava ali pa radovednost, da začne kaditi?

Menim, da prepoved sama, brez razlage in razgovora, rodi pri mladih ljudeh odpor. Zato še raje sežejo po prepovedani stvari. Bolje je, da mladostniku razložimo, kako slabo vpliva nikotin na njegovo zdravje in na njegov razvoj. Prav posebno pažnjo moramo polagati mladim dekletom, ki stremijo za poklicem matere. Saj je neprijetno ozračje v družini in domu, kjer mati s cigareto v roki pripravlja večerjo ali pa previja svoje dete.

Dajmo mladostniku v roke branje, kjer zdravniki pišejo o nevarnih posledicah prekomernega kajenja. Saj poznamo že precej revij, ki ne prinašajo prav nobene propagande za cigarete. Gotovo imajo tehtne vzroke, da odklanjajo ta dober vir dohodkov. Povejmo mu tudi, da se silno težko odvadimo kajenju, kadar smo mu zapadli. Koliko premagovanja in trdne volje je pri tem potrebno.

Če je mlad človek tako nervozen in nemiren, da mora vedno imeti nekaj v roki — pustimo mu, naj ima. Ko bo dorasel, se bo temu lažje odvadil nego kajenju.

Četudi njegovi prijatelji kadijo, naj ostane trden. Danes, ko po svetu mladi ljudje podlegajo raznim propagandistom popolne svobode in sprostitive — so dekleta in fantje s trdno voljo in s klenim značajem še bolj zaželeni in spoštovani, kot kdaj koli preje.

P. D-ova

Očetovi zapiski

Da. Vsak oče bi moral imeti svojo „staro“ obleko.

Moja je že v kaj žalostnem stanju, polna šivov in zaplat. Žena mi pravi, da jo bo vrgla stran, a jaz sem odločno proti. Ne. Ta obleka mi služi za igranje z otroki. Ko sem ob nedeljah doma, se Pavlu, Petru in Jakcu kar iskre oči od prevelike želje:

„Očka, ti prinesem „staro“ obleko?“

Če rečem „da“, zletijo ponjo kot bi jih izstrelil, da po hiši odmeva njihovo dirjanje. In pridejo. Prvi s starimi hlačami, drugi s pisano srajco in tretji s starimi copatami. Lučka in Jani se vrmeta praznih rok, kajti ni za vse; a onadva sodelujeta s svojim vriščem.

Kadar ima očka staro obleko, se tudi lahko vrže na tla svoje pisarne ali celo hodnika. Naenkrat je vseh pet na meni. Jahajo konja, se igramo Indijance ali pa. da sem tiger, ki jih bo pohrustal. V teh trenutkih se oprostim vseh

črbi, nesmiselnega dostojanstva „odraslega človeka“ in sem kot oni, se igram z njimi, kar jim pride na misel. V tem je mali čudež moje stare obleke.

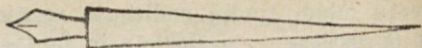
Ob neki taki priliki so se ne pričakovano odprla vežna vrata in vstopil je gospod, ki me je nameraval obiskati v uradnih zadevah. Našel me je pred seboj na tleh pod kopico otrok. Hitro sem uganil njegove misli:

Ta mora biti pač pravi kozel. Že ne bo tako važna oseba kot so mi o njem govorili.

Ta misel me je spravila v dobro voljo, kaj hočete. Niti se mu nisem oprustil. Če gospod ni razumel položaja na prvi pogled, je bila vsaka razlaga brez pomena. Ne bi razumel, da sem se skušal približati svojim otrokom in sem se za to moral jaz vživeti v njihovo starost, saj oni se v mojo ne bi mogli.

(Po J. M. Pérez Lozano:
„Diario de un padre de familia“)

Delo ali študij

Šolsko leto je šlo h koncu. Fant je stopal semtertja. Videl sem ga, ne samo njegove korake in gibe, videl sem tudi njegov nemir. Sedmi razred osnovne je končal. In zdaj — kaj? Poznal je željo mamino in mojo namreč, da bi nadaljeval študij na gimnaziji. Toda fantu ne diši. „Mucho lío!“ (mного truda) je dejal nekoč.

Odložil sem časopis in mu šel naproti.

„Bodočnost, kaj?“

„Da,“ je priznal malo začuden.

„Bi rad pomoč, ti je dobrodošla?“

Ni vedel kaj odgovoriti.

„Pa vseeno malo pogledjva zadevo. Ne bo škodilo, koristilo pa lahko. Torej: delo ali študij? — Dva poglavja življenja si končal: detinstvo in otroštvo. Stojiš pred tretjim. To je težje. Tu se moraš že sam odločiti, seveda še s tujo oporo. Kaj torej? Delo? Navaden peón (težak) Vse življenje? Menim, da ti ni všeč. — Obrt? Pri njej je združeno delo z učenjem. Če boš priden in iznajdljiv (poleg še drugih potrebnih lastnosti), se lahko povzpneš do samostojnega podjetja. Vedeti pa moraš, da boš moral obrisati mnogo potu s čela in da te bodo spremljale neštete neslutene skrbi. — Študij? Tudi tu ni brez truda. Jaz bi se na tvojem mestu po končani gimnaziji ne ustavil, hotel bi do konca. Možnost ti je dana, le volje je treba. Po končani gimnaziji je odprtih mnogo vrat; do takrat imaš čas premisliti.“

„Povedali ste mnogo in nič. Ali pa morda jaz nisem razumel. Vsaj poti mi niste pokazali. To, kar je najtežje.“

„Pot? Pot si moraš izbrati sam. Ti boš hodil po njej, ne jaz. Jaz ti lahko samo pomagam. Kdo drug bi ti morda olajšal izbiro z enostavnim ukazom: v gimnazijo! Jaz pa tega ne maram, ker se moraš navaditi sam odločevati. Tudi to je umetnost. Če se ji je treba pričeti v življenju. Po drugi strani pa bo gotovo zra-stel v tebi ponos, da si že kar fant, ki se zna odločati. Ni res tako?“

„Da, to že, ampak...“

„Razumem. Napora se bojiš. Glej: tisti, ki trepečejo pred naporom, so živi mrličji. V njih ni fantovstva, ni korajže. Taki bodo umirali brez uspehov. In tisti, ki pišejo osmrtnice, si bodo belili glave: kaj naj napišejo o njem? Sami pa si bodo izpraševali vest, ne samo kaj sem slabega storil, marveč tudi, kaj bi bil lahko storil s svojimi zmožnostmi, pa nisem. Pravi fant se ne boji truda.“

Čez čas se je odločil:

„Študiral bom.“

„Prav. Veseli me. Zaupam vate, da bo še kaj iz tebe. Ne boš v breme drugim, marveč boš drugim pomagal nositi bremena. In to je, kar te bo naredilo moža.“

Fant je ponosno dvignil glavo, kako pa tudi ne: prvo večjo krizo je uspešno rešil — sam.

Janik

Dialog v Cerkvi in zunaj nje

(Nadaljevanje s str. 328)

v trpljenju molči. Res pa si zadnji čas osrednje vodstvo Cerkve prizadeva, da bi se tudi na tem področju ostvarilo vzdušje, kolikor je odvisno od Cerkve, ki naj bi privedlo do dialoga.

Glede vernikov samih smo na tem področju priča različni drži. Mnogi, ki komunizem poznajo iz svoje skušnje in zaradi težkih skušenj v preteklosti komunizmu ne zaupajo in svare druge k previdnosti. Drugi na tem področju previdno skušajo pripravljati teren. Pa so tudi primeri, ko so nekateri mimo prave modrosti in preudarnosti, ki nanjo opozarja koncil, v presojanju in govorjenju polni servilnosti do komunizma, pa strogi in brez prizanesljivosti do krščanstva, imajo ljubezen samo do preganjalcev in so brezsrčni do njihovih žrtev, ki so jim sicer bratje po veri.

DIALOG V CERKVI IN ZUNAJ NJE

Cerkev priporoča dialog svojim vernikom, v Cerkvi in splošneje v stiku s področji zunaj nje. Koncil govori: „Čeprav Cerkev ateizem popolnoma zameta, vendar odkritosrčno izjavlja, da morajo vsi ljudje, verni in neverni, sodelovati pri pravilni graditvi tega sveta, v katerem skupno živijo; to se pa gotovo ne more uresni-

čevati brez odkritosrčnega in razumnega razgovora“ (Konst. 21).

Koncil pravi o Cerkvi, da je po svojem poslanstvu in svojem duhu „znamenje tistega bratstva, ki dovoljuje in krepi iskren dialog. To pa zahteva, da zlasti v Cerkvi sami pospešujemo medsebojno cenjenje, spoštovanje in složnost, da dopuščamo vsako zakonito različnost, vse z namenom, da bi se razvijal vedno plodnejši razgovor z vsemi, ki so eno božje ljudstvo, pa naj so dušni pastirji ali drugi verniki“ (Konst. 92).

Za dialog v Cerkvi daje koncil tudi neke smernice. Za pogosten primer, ko verniki v luči krščanstva o isti stvari različno sodijo, koncil npr. pravi: „V takih primerih nima nihče pravice prilaščati cerkveno avtoriteto izključno v prid svojemu mnenju. Zmerom pa naj si v odkritosrčnem pogovoru prizadevajo drug drugega razsvetliti, pri čemer naj ohranijo medsebojno ljubezen in naj jim bo skupni blagor prva skrb“ (Konstitucija 43).

Koncil tudi na različnih področjih zunaj Cerkve pri reševanju sodobnih problemov priporoča dialog, npr. pri reševanju ekonomsko-socialnih sporov (Konst. 68), pri mednarodnem sodelovanju in skrbi za mir (npr. Konst. 85) itd.

Cerkev želi danes še posebej stopiti v iskren dialog s človeštvom in vidi v dialogu med ljudmi rešitev mnogih problemov, ki tarejo današnjega človeka.

Dr. Fr. Gnidovec

ZA

— Gradimo Slovenijo v svetu (VI)

— Danijelove zgodbe

— Zadnja ura

MLADINO

Gradimo Slovenijo "svetu" (VI)

Nekoč sem se v ljudski šoli pogovarjal z otroki, če se jim ne zdi nič čudno da so rojeni v „drugem“ svetu, ko vendar doma govorijo slovensko, vsepovsod drugod pa špansko. Odgovori so bili tako otroško pestri, da so me vzpodbodli k pismeni nalogi v srednji šoli: Zakaj sem bil sploh rojen v tujini? — Mnogo odgovorov je spet bilo, najbolj jasen se mi je pa zdel tedaj in še danes: Ne razumem vprašanja, ker nisem rojen v tujini, ampak v Argentini. Ta pa je druga domovina mojih staršev. Zato spoštujem domovino, kjer sem bil rojen, in seveda tudi domovino mojih staršev. Tako nekako je študent zapisal.

Skratka: fant se je zavedal življenja v dveh svetovih. Prav gotovo ni bil prvi med izseljenci slovenskega rodu. Ne smete namreč

misлити, da ste vi prvi rodovi rojeni „v tujini“, po mnenju vaših staršev. Slovensko izseljenstvo bo kmalu praznovalo svojo stoletnico. Od tistih časov naprej, ko so slovenske roke morale odhajati z doma, ker ga sicer ni bilo mogoče preživljati ali pa si ustvariti nov dom, je preteklo že nekaj vode. Začetki tega stoletja so gledali slovenske emigrante po obeh Amerikah in jim še dali možnost spoznati nov val, ki ga je pognal z rodne grude fašizem na slovenskem narodnem ozemlju. Danes hodijo v ljudsko šolo vnuki takratnih emigrantov in ni bolj ganljivega, kakor zagledati starega očeta, ki bi rad slišal vnuka slovensko govoriti.

Slovensko izseljenstvo se je ves čas do predzadnjega vala, ki ga predstavlja protikomunistična demokratska skupnost, in do zadnjega, ki ga sestavljajo razočarani nad sedanjim stanjem doma, politično preganjani in duhovno za-

sužnjeni rojaki, ki hočejo živeti v svobodi, reševalo v neizmernem delu posameznih požrtvovalnih duhovnikov, v pomoči, ki jo je nudila Rafaelova družba in ob drobnih podpori s strani takratnih uradnih oblasti v Jugoslaviji odn. Sloveniji. Vse slovensko izseljenstvo se ni čutilo povezano med seboj tako močno, da bi iz njega moglo zadihati resnično to, kar predstavlja: četrtno slovenske krvi! Danes, ko smo že več kot dvajset let zdoma, se moramo čuditi izredni požrtvovalnosti nekaterih posameznikov, ki so z žrtvami za svoj lasten napredek sredi kapitalističnega in materialistično usmerjenega sveta našli čas, da so tudi svojim rojakom posredovali nekaj domovine na tujem. Če teh ne bi bilo, bi povojna emigracija ne mogla nikjer najti stikov s preteklimi rodovi, ker bi jih tujina pogoltnila.

Zdaj počasi vsi rodovi skupaj ustvarjamo drugo Slovenijo. Zakaj drugo? — Vemo, da je prva Slovenija doma. Taka, kakor je danes, taka, kakor bo čez desetletja. Druga je Slovenija v svetu: taka, kot danes ustvarjamo, taka, kakršna bo, če ne bomo omagali, zaspali, ampak trezno, stvarno, pozitivno naprej delali. Obe skupaj pa sta ena sama Slovenija!

Povojni emigracijski valovi so v zdomstvu samo na glas povedali, kar so vsi rodovi prej čutili: bodoča Slovenija mora biti taka, kakršna bodo hoteli vsi Slovenci. To pa je mogoče samo tako, da bodo

ob obnovljeni svobodi v domovini mogli tudi Slovenci v zdomstvu voliti poslance v svoj narodni parlament v Ljubljani. Nič se ne smemo čuditi torej zahtevi, da bo npr. nekaj desettisočev Slovencev v Clevelandu volilo toliko in toliko poslancev za ljubljanski parlament, prav tako oni v Kanadi in Avstraliji, Franciji, Nemčiji, Argentini in kjer koli jih bo toliko, da bodo imeli pravico vsaj do enega mandata. Šele tedaj, ko se bodo v ljubljanskem parlamentu oglasili tudi zastopniki zdomstva in zahtevali predlagali, izglasovali, kar se bo zdelo njim koristno za narod v zdomstvu in narod doma, šele tedaj bodo vsi Slovenci odločali o svoji usodi.

Brez dvoma so o tem mislili že rodovi pred nami. A misel ni bila izvedljiva: ne v stari Avstriji, ko smo si komaj z največjimi težavami priborili nekaj narodnih pravic: ne v prvi Jugoslaviji, katere večinski voditelji med drugimi narodi niso bili dorasli slovenskim konceptom sožitja več narodov v eni državi. In tudi ni dvoma, da ideje ne bo podprl sedanji režim doma, ker se zaveda, da bi na vsem lepem našel krepko opozicijo v— svojem parlamentu...

Izvedljiva pa je sedaj, ko rastejo med nami rodovi v dveh svetovih: svet okrog mize v kuhinji in svet v šoli, na cesti, službi, na delu. V obeh svetovih vam bo nekaj všeč, v obeh nekaj narobe: včasih bi bilo dobro vsaj dobršen del upornosti, ki jo pokazete pri

domači mizi znati postreči tudi v drugem okolju, seveda če ta upornost pomeni napredek v miselnosti, delavnosti, uztrajnosti, požrtvovalnosti. Upornost kar tako, tako, ker pač „vse vem“, je k sreči zaenkrat še vedno najboljše sredstvo za izpraševanje vesti za leta, ki bodo prišla, ko „starih“ ne bo več... Življenje v dveh svetovih ni v zagnanosti: še atomsko bombo bi naredil, če bi mi le pustili, ampak v združevanju dobre-

ga na obeh straneh. Banalen primer: nesmisel je prijatelje drugih narodnosti vabiti na krepek asado ali pestre hamburgerce, ko pa vendarle lahko mamo pregovoriš, naj naredi nekaj pristno našega. Vsi obiskovalciti bodo hvaležni in recepte boš moral pisati na roko! Zraven si pa naredil še propagando za slovensko kuhinjo. Znati je treba prodati, a nikdar pod ceno!

Pavle Rant

MICHEL QUOIST

Danijelove zgodbe

10 JULIJA. Lucija je žalostna zaradi mojih počitnic: „Tri tedne ločitve, to je strašno.“ Ko se jaz vrnem, bo šla pa ona k stari mami na deželo. Vsega skupaj se ne bova videla poldrug mesec. Ko sva govorila, se mi je zdelo, da se bliža ata, zato sem jo hitro pobrisal. Ničesar ni mogel videti

11. JULIJA. Z Lucijo sva šla k Lilijani. Pisma s počitnic bodo prihajala na njen naslov s kako oznako, da bo vedela: „za Danijela“. Ona naju ne bo izdala.

13. JULIJA. Popoldan sem šel na obalo. Od daleč sem videl Lucijo a se ji nisem upal približati, ker tukaj zelo pogosto hodijo naši sosedeje.

Sončil sem se. Rad bi dobil lepo rjavo barvo kože. Vendar se bojim opeklin. Pravijo, da preveč sonca ni zdravo.

14. JULIJA. Praznik. Doma so hoteli, da bi šel na sprehod z njimi, pa sem se izmazal. Šel sem s Petrom v mesto, kjer so bile na trgu razne točke. Tudi gasilci so nastopili ter v hecu pokazali gašenje požara. Telovadni nastopi in razni prizori so pritegnili pozornost gledalcev. Všeč mi je okolje veselih in zadovoljnih ljudi.

Stopil sem k odprtem oknu: nebo je popolnoma mirno in nešteto zvezd miglja v neskončnosti. Zdi se, kakor bi bile oči nekoga, ki me opazuje iz višin. Milijoni zvezd! Tedaj si predstavljam, da stojim na odru in me ti milijoni gledavcev opazujejo z mirnim očesom. Nasmehnem se v noč.

Znova sem prižgal luč in zaprl okno. Drugače me kaj hitro obišče roj krvoločnih komarjev. Ostal sem pred ogledalom. Opazoval sem gole prsi in ramena. Sonce se že precej pozna: barva lepo rjavi.

16. JULIJA. Peter je že kupil šotor. Je krasna stvar. Ima dvojno streho, aluminijaste opornike, tla kakor iz preprog, je lepo, a drago in majhno okence z mrežo proti komarjem. A šest nas ne gre noter. Bo treba preskrbeti še drugega.

(Priredil A. M.)

(Bo še)

Zadnja ura

Gospod, moje življenje ni veliko vredno, vendar sem ga ljubil, navezal sem se nanj dan za dnem; tako zamotano je, ne vem zakaj. Sedaj ima ta labirint jasen izhod. Nisem ga iskal. Zagledal sem ga nepričakovano takrat, ko sem mislil, da bom moral še nadalje potovati. Kakšna skrivnost je življenje.

Morda bo jutri vsega konec. Mnogi bodo mislili: „Kaj se hoče! Izpolnil je svoje poslanstvo; postaral se je, zapušča dobro družino, ki bo zanj molila!“

Drugi me bodo hoteli potolažiti: „Saj ni nič hudega, čez teden dni boš zdrav. Paziti se moraš, otroci te potrebujejo.“

Jaz vem, da bom umrl. Nikoli nisem to tako zadržno veroval, kakor sedaj. Videl sem umreti veliko ljudi, vendar se zdi, da je edina smrt moja. Morda zoto, ker ni umrl nihče, ki bi ga bolj ljubil, kakor ljubim svoje življenje. Ko sem bil še otrok, je bila smrt zame strašilo. Kot mladenič sem veroval v smrt drugih. Danes verujem v svojo lastno smrt z isto vero, kot sem prej veroval v svoje življenje. Kakšna skrivnost je smrt.

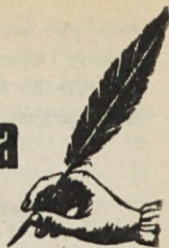
Moje življenje ni veliko vredno, Gospod, vendar moram narediti oporoko, da bodo drugi živeli ure, ki jih jaz ne bom več živel, da bodo drugi prevzeli moje delo. Morda ne bo hotel nihče skrbeti za moje posle, tako zamotano in težko je življenje v današnjih časih.

Kako bom prepustil svoje delo Janezu, ki je vedno rekel, da sem neumen, ko se toliko po nepotrebnem trudim. Kako bom pustil skrb Jožetu, ki se mi je tolikokrat smejal, rekoč, da nisem pripravljen na moderno življenje?

Naj prepustim svoje posle Petru, ki je veseljak, in mu je pri srcu le zabava?

Gospod, družinski oče sem in nekoga moram postaviti za dediča. Žena in šest otrok so zaklad, ki ga mora nekdo čuvati. Hočeš biti Ti moj dedič, Gospod?

spomini poročevavca iz Kristusovih časov

P. J. M. Heredia DJ — Fr. Kremžar

S Poncijem Pilatom pri Jožefu iz Arimateje

Pristava Jožefa Arimatejca je prava zelenica na zahodnih obronkih Judijskih gora. Leži na rodovitni zelenici z obilnimi studenci. Tukaj raste dosti žita in sočna paša za velike črede ovac, koz in krav, ki iz njih mastnega mleka izdelujejo sloveči sir „arimatejec“. Okoli in okoli pristave rastejo stare oljke, fige in rožiči. To košato drevje ne daje samo priznanega sadja in dišečih sokov, ampak tudi gosto in hladno senco. Poleg te pristave ima Jožef bolj stran od jopske ceste še eno prav lepo pristavo, katero pa zakrivajo bližnji hribi. Odtod se vidi morje, od koder prihajajo popoldne sem gori hladilne sapice.

V stebričju vile sva z Jožefom sedla v senco gostega latnika. Nato je spregovoril:

„Zato sem te povabil, da bi te predstavil dobremu znancu, ki bi ga rad gostoljubno sprejel; sodim, da bo tudi tebi všeč, če ga boš spoznal.“

„Ali lahko zvem, kdo je ta skrivnostni človek?“

„Neguj prijateljstvo z mogočnim, kakor neguješ drevo, da te nekoč pokrije s svojo senco. — Tako pravi idumejski pregovor,“ mi je odgovoril in si gladil brado. „Brat, ne bi rad, da bi me imel za človeka, ki hoče služiti dvema gospodoma. Takšno ravnanje mi je tuje. Vendar pa mislim, da ni nič hudega, če zalivam drevo, da me nekoč pokrije s svojo senco, ali pa, če negujem prijateljstvo z mogočnim, ki je sam prišel in mi ponudil prijateljstvo, ne da bi ga jaz iskal. Ali me zaradi tega obsojaš?“

„Nikakor ne! V Hispaniji, na Grškem in v Rimu sem zmeraj tako ravnal. Imam mogočne prijatelje; čeprav so pogani, vendar z njimi gojim prijateljstvo.“

„Veseli me, da tako praviš. Saj sem si mislil, da tako misliš, in se nisem zmotil. Seveda takih prijateljev — da se izognem nevšečnostim — ne sprejemam v svoji hiši v Jeruzalemu, kjer bi se vse brž razve-

delo, pač pa jih sprejemam v temle gnezdu kjer priče ne govore.“

„Ali bi končno že lahko zvedel, koga pričakuješ?“

Prišel bo Poncij Pilat

„Cesarjevega namestnika v Judeji, Poncija Pilata, in njegovo ženo Klavdijo,“ je povedal. „Kadar koli se iz Cezareje pripeljeta po morju, se izkrcata v Jopi. Ker Arimateja leži ob cesti v Jeruzalem, se vselej oglasita pri meni. Klavdija, ki je že večkrat potovala tod mimo, se je zagledala v moj zeleni vrt. Nekega dne se je zgodilo, da je rimski cesarski namestnik potkal na moja vrata. Nisem mu smel odreči gostoljubja. Od takrat smo si prijatelji. Zvedel sem, da danes spet prideta po tej cesti. Dasi ju nisem vabil, vendar pričakujem, da me obiščeta. Ker pa vem, da gladko govoriš latinsko, sem si mislil, da ti bo morda všeč pomenek s tem človekom. Zato sem te povabil.“

„Hvala ti! Vedi pa, da namestnika in njegovo ženo že poznam.“

„Kje si ju pa spoznal? Bržkone v Rimu?“

„Na morju. Vkrcal sem se bil na isto galejo, s katero sta se onadva pred kakimi tremi leti vozila v Palestino. Takrat sem jaz izstopil v Aleksandriji. Prvikrat naju je seznanila in izenačila morska bolezen... Po tistem neprijetnem prizoru pa sva si oba postala velika prijatelja, zlasti, ko je zvedel, da sva rojaka.“

„Rojaka?“ se je začudil.

„Seveda! Oba sva se rodila na Španskem polotoku: on v Betiki, jaz pa v Tarraconi.“

„Legendarij pa mi je pravil,“ je nadaljeval Jožef, „da je Pilat, ko je bil še mlad, v Rimu zagrešil ne vem kakšen zločin in so ga zato pregnali k Črnemu morju. Ker je tam nosil kapico, so mu dali priimek „Tisti s kapico“, kar po latinsko pomeni 'Pileatus'. Dodali so še ime kraja, kjer je bil v pregnanstvu: odtod Poncij Pilat.“

Na ves glas sem se zasmeljal tej čudni razlagi ter mu pojasnil:

„Kolikor vem, Pilat izhaja iz starodavne rodovine Poncijev. Ker je eden izmed njegovih prednikov posebno spretno znal metati kopje, so mu rekli 'Tisti s kopjem', kar se po latinsko pravi 'Pilatus'. — Tako mi je sam pravil.“

Veronika in Berenica

Med tem kramljanjem sem začel slišati ženski glas, ki je prepeval ob spremljavi psalterja. Jožef je zapazil moje začudenje in mi je pojasnil:

„Ta nežni glas, ki ga slišiš, je moje nečakinje Veronike. — Spremlja jo njena sestra Berenica, ki zna čudovito lepo brenkati na psalter. Njuna mati je bila moja sestra. Mene je postavila za varuha deklamacije, ker jima je bil oče že poprej umrl. Jaz jima opravljam bogate vinograde v Kanu in Engadiju ter

obširne oljčne nasade v Betaniji in Jeruzalemu. Mlajša Veronika že več let boleha za krvotokom. Že do štiri denarja me je stalo njeno zdravljenje. Berenica ji streže in jo razvaja, kakor bi bila njena hči. Zdaj pripravljata nekaj pesmi za Klavdijim prihod. S Pilatovo ženo so si velike prijateljice. Klavdija je zelo ljubezniva in prikupna ženska.“

„Tudi z njo sem med potjo precej govoril. Prav rad bi jo spet videl. Je zanimiva ženska — vsaj na pogled.“

Tedaj se je približal neki človek, ki je Jožefu sporočil:

„Rabi, pošilja me judejski namestnik, naj ti hitim naznanit njegov skorajšnji obisk.“

„Dobro je, Juda,“ je odgovoril Jožef. „Pripravljen sem, da ga sprejem.“

„Kdo pa je ta človek?“ sem vprašal, ko je oni odšel.

„Te je zbadla njegova zunanost?“ se je nasmehnil Jožef.

„Prav res, da me je, zlasti ker tako potuhnjeno gleda. Kakor bi se izogibal pogledom ljudi, s katerimi govori.“

„Njegova preteklost je precej zamotana. Le kar Legendarija vprašaj. Čudne stvari ti bo povedal. Zdaj naj te pa, preden pride Pilat, predstavim svojima nečakinjama.“

Dekleti sta imeli kakih petindvajset let, oziroma triindvajset. Starejša je bila sveža in ponosna. Bolj ko čedna je bila videti dobro dekle. Veronika pa je imela silno nežen obrazek. Če ne bi bila tako hudo bleda, bi lahko rekel, da je

lepa. Mučil jo je krvotok, o čemer je pričala že njena prosojna polt. Bila je že pri vseh zdravnikih, katerim je zmetala velikó denarja, pa vse ni nič pomagalo. Njen glas je bil sladek sopran, sestra jo je spremljala na psaltru. Obe sta se mi močno prikupili. Po kratkem opazovanju pa sem že spoznal, da je Veronika močnega značaja; ta ženska se ne bi pomišljala lotiti se celo nevarnih stvari, če bi okoliščine tako zahtevale.

Klavdija in Poncij

Končno je pred vrati obstalo več rimskih vojakov, ki so spremljali razkošno nosilnico, katero so nosili krepki sužnji, in v kateri je prišla Klavdija. Za njo pa je s številnim spremstvom na prekrasnem belcu prijezdil cesarski namestnik Poncij Pilat.

„Ne veš kako drago mi je, da te spet vidim, ljubi rojak,“ mi je rekel Poncij Pilat, ko naju je Jožef pustil sama.

„Zares prijetno sem presenečen, da te dobim v tej zelenici. Ker naju je gostitelj zapustil, se lahko pogovarjava v milem mi latinskem jeziku.“

„Tudi meni, plemeniti Poncij, je napravilo veliko veselje to srečanje, katero je Jožef tako spretno pripravil. Sodil je, da se mu boš oglasil, da se z ženo na njegovi pristavi odpočijeta. Povabil pa me je zato, da bi ti lahko govoril v svojem jeziku; seveda ni niti slutil, da se že poznavam.“

Začela sva se sprehajati pod latnikom, medtem ko sta Berenica in Veronika zabavali Klavdijo. Dospela sva do krasnega in močnega studenca, ki izvira izpod hriba.

Nenadno me vpraša Pilat: „Kakšen se ti zdi Jeruzalem?“

„Docela jutrovsko mesto, kjer vse pomeni le tempelj, ki vse obvlada.“

„Meni pa se zdi žejno mesto, ki ga pripeka žgoče sonce. To je stisnjeno, raztrgano mesto, ki od suše hira, in ki je tako belo, da njegova belina oči kar slepi. Jeruzalem trpi žejo. Tam zunaj, na bregovih doline Etan, je pa polno neizrabljene vode iz Salomonovih ribnikov. Bolj naprej je še drug, silno lep studenec z bistro in hladno studenčnico...“

„Tisti studenec bo vsekakor oni, ki ga opeva že Visoka pesem,“ sem ga prekinil. „Namakal je vrt, v katerem je rastle vinska trta in se košatilo drevje. V tistem zaprtem vrtu je od ljubezni koprnela nevesta...“

Klavdijin vodovod

Pilat se mi je posmehtil in dejal:

„Monda je kdaj bilo tako, kakor opevajo tvoji pesniki, ampak je zdaj tam samo golo in peščeno hribovje. Jeruzalemsko mesto bi rad razveselil in vanj napeljal tisto vodo po velikanskem vodovodu. Svoji ženi na čast bi ga imenoval 'Klavdijin vodovod'. Ta bi namakal mesto s tekočo in svežo vodo. Voda

bi osvežila zdaj vela in sežgana tla, s katerih bi zrastle ljubki vrtovi. Jeruzalem bi se na zunaj spremenil in kar pomladil.“

„Prav imaš, plemeniti Poncij, tvoja zamisel je vredna Rimljana. Dovolj pa mi vprašanje: Od kod boš pa dobil denar, da dovršiš to ogromno delo?“

„Denar je že tukaj! Brez koristi je nakopičen v tempeljskih kletih,“ mi je odvrnil.

„Ali mar ne veš,“ sem ga skoro prestrašen zavrnil, „da je ta zaklad svet? Ali ne razumeš, da bi se ljudstvo uprlo, če zve, da se je kdo le dotaknil tega zlata, ki pripada Jahveju?“

Tempeljsko zlato

Pilat mi je jezno odgovoril: „Tudi na tiste neumnosti tvojih rojakov sem že mislil. Pohujševali bi se, če bi jim rimski cesarski namestnik s tistim denarjem dobroto storil in jim olepšal mesto. Ne razburjajo in pohujšujejo pa se, če isto zlato grabijo Hani in Boeti in kar sipljejo v roke taistega cesarskega namestnika zgolj zato, da bi za verlikega duhovnika bil imenovan ta ali oni iz njihove popačene rodovine.“

Na to nisem znal odgovoriti. Ponižanega sem se čutil vpricho tega jasnega dokaza, ki je razkril vso podlost in grabežljivost duhovniških rodovin. K sreči naju je prav tedaj Jožef prišel vabit k pri-grizku. Pilat se je pogovarjal z me-

noj ves čas, kar je prišel na pristan. Ker je vedel, da o njem med ljudmi krožijo sramotilne zgodbe, se je hudoval na ljudstvo. Jožef je moral večkrat posredovati in pogovor speljati na kaj drugega, da je nekoliko potolažil jeznega Rimca. Kakor hitro se mi je ponudila prva priložnost, sem ga pustil z gostiteljem samega in odšel, da izrečem svoje spoštovanje lepi in prikupni Klavdiji. Pomenek z njo je bil miren. Svojega moža je oboževala. Bala se je edinole, da bi mu v službi ne spodletelo. Poznala je nagli Pilatov značaj, vedela pa je tudi, kako trdovratno je judovsko ljudstvo glede vere in templja. Skoraj prestrašena mi je pripovedovala, da je sama videla celo množico Izraelcev, ki so iz Jeruzalema prišli v Cezarejo protestirat proti onečaščenju templja. Na tempeljske zidove so namreč postavili rimske orle in cesarjevo podobo. Na svoje oči je videla, kako se je ta množica vrgla na tla in rimskim vojakom ponujala gole vratove, češ, da rajši umrjejo, kakor pa da bi dopustili skrunjenje templja.

„To je res nenavadno ljudstvo.

Potrudila sem se in se poučila tudi o njihovi veri. Pa sem zvedela, da pričakujejo Odrešenika, ki naj bi jih odrešil rimskega jarma...“

Veronika, ki je pogovor ves čas poslušala, je zdaj Klavdijo prekinila in rekla:

„Plemenita Klavdija, res jih je dosti, ki pričakujejo kralja-osvajalca. Stric Jožef pa nam je razložil, da tisti, kateri mora priti, ne bo prišel razdirat Rima, ampak ustanovit duhovno kraljestvo, h kateremu bodo pripadali vsi narodi. Takega so namreč napovedovali naši preroki...“

Tedaj se je oglasil Pilat, ki je klical ženo. Odšli so spet na pot, da še nocoj pridejo v Jeruzalem.

Ko so se razlekli zadnji oblaki prahu, ki so ga dvignila kopita rimskih konj, se mi je Jožef nasmehnil:

„No, ali si zadovoljen s tem sestankom?“

„Dovolj bom imel premišljevati o tem, o čemer sva se pogovarjala s Pilatom,“ sem mu odgovoril. „Mislim, da sem tudi Klavdijin značaj dobro spoznal. Pa o tem ti bom drugič kaj več povedal.“

(Bo še)

ZLATO VEČNEGA JUDA

Hugo Wast

Vsebina: Vmesna poglavja opisujejo ugibanja o resničnosti umetnega zlata, ki bi ga baje začel izdelovati alkimist Julius Ram. Ta skrivnostno izgine tik pred splošnim prepričanjem, da ima njegovo zlato pravo vrednost. Blumenov nasprotnik, Mauricio Kohen se iz poželenja po zlatu zaljubi v Ramovo hčerko Berto. Marta Blumenova, v katero je bil prej Kohen zaljubljen, iz sovraštva do njega pomaga očetu, Zahariju Blumenu, da znova postane roš Velikega Kahala v Buenos Airesu. V naslednjih poglavjih sledi nadaljnji razplet in zaključek romana.

PADEC ZLATA

Elias Silberstein, roš newyorškega Velikega Kahala, je izročil ženi skrivnostno brzojavko, katero je pravkar dobil iz Buenos Airesa. Prosil je, naj mu jo prevede. Medtem se je zatopil v branje listov.

Svet je trepetal, kakor so nekoč trepetale planjave pod Nabuhodonozorjevimi bojnimi vozovi.

Do zdaj ni še noben narod planil za goltanec drugemu, toda orožarne in tovarne za strelivo so delale noč in dan. Države so na tihem mobilizirale svoje vojske. Državni-

ki niso mogli spat. Bančniki so računali. Matere, žene in neveste so blaznele od groze.

Vojno, ki se je bližala, so vsi imenovali vesoljno vojno.

Roš je zaprl oči in zagledal v duhu, kako se dviga dim bitk po vseh zemljah in po vseh morjih.

Prva bo napovedala vojno Italija Abesiniji. To bo majhna vojna, ki bi se lahko končala v treh mesecih. Toda Anglija, ki se bo bala za svojo oblast v Afriki, se bo uprla Italiji. Mussolini pa bo dobil pomoč od Francije...

Ogenj bo zagorel po Evropi. Vsaka velika država bo iskala zavez-

nikov. Trideset dni za tem bo Evropa gorela: na eni strani Francija, Italija, Rusija, Belgija, češkoslovaška, Romunija, Jugoslavija...

240 milijonov ljudi!

Na drugi strani Anglija Nemčija Poljska, Avstrija, Madžarska in Bolgarija.

160 milijonov ljudi!

Revolucije bodo izbruhnile v Maroku in v Turčiji. Prebudil jih bo arabski lev ki je spal tisoč let. Zganila se bo misel o mohamedanskem cesarstvu Haruna al Rašida od Tangerja do Ispahana, od Carigrada do Meke.

Palmesec proti križu! Poleg tega bodo krči začeli zvižati budistovski svet. Rumeno pleme bo na hujškanje Japoncev izgnalo iz Azije Ruse in obnovilo Tamerlanovo cesarstvo, vendar bo pustilo pri miru Anglijo, svojo zaveznico.

Zatem bo izbruhnila narodna vojna Japonske proti Združenim državam ameriškim.

Ameriške in japonske ladje se bodo spopadle na širnih gladinah Tihega oceana z ameriškimi ladjami ter obstreljevale ameriško obalo.

S tem bo udarila pričakovana ura za Meksiko in Kubo in Puerto Rico, imajo precej računov z narodom yankeejev. Zdužene države bo ovil neznošen ognjen pas. In Kanada jim bo padla v hrbet ter jim iztrgala severna posestva.

Zdaj bo prišel čas za Kolumbijo, ki teži za tem, da bi obnovila Bolivarjevo Veliko Kolumbijo in da

bi si z mečem osvojila Venezuelo, Panamo, Ecuador in Perú.

Prav to bo znamenje za četverno zvezo: Brazilijo, Bolivijo, Chile in Uruguay.

Na drugi strani bosta Argentina in morda Paragvaj.

In vojna, ki jo bo plačeval Kahaal, se bo tako razširila od Behringove ožine do Cabo de los Hornos.

Strahotna trgategv krvi! Vsi narodi zemlje bodo vrženi kakor grozdje v veliko kad božje jeze.

In grozdje bodo začeli mečkati in konji se bodo potapljali do uzd v kri kakor pravi sv. Janez v svojih strahotnih videnjih.

Roš je čutil, da ga poliva kurja polt. Ni mogel prenesti nobene krščanske knjige razen Skrivnostnega razodetja, ki je po njegovem dopolnjevalo videnja judovskih prerokov.

Videl je konec Londona, kakor ga prerokuje Razodetje: „Padel je veliki babilon, ki je hodil oblečen v škrlat. In vsak mornar se ga bo od daleč izognil. In vstali bodo kriki... Gorje tistemu velikemu mestu, v katerem so zaboljeli s trgovino vsi, ki so imeli ladje na morju...“

„Jokajte ladje iz Tarsa, zakaj porušen je, da ni več najti hiše v njem. Poskrijte se prebivalci na otoku... Jahve je iztegnil svojo roko nad morje in pretresel kraljestva.“

In konec New Yorka:

„Mesto, ki je sedelo ob morskimi vratih in trgovalo z vsemi narodi. Njegovo bogastvo, njegova trgovina

na, njegove prodajalne, njegovi mornarji, posredovalci, kramarji in vojaki in množice, ki so v mestu, se bodo na dan njegovega padca potopili na dno voda, kakor pravi prerok Ezehiel.“

In konec Pariza je napovedal, se je zdelo rošu, Izaija takole:

„Babilon, krasota kraljestev in ponos Kaldejcev, bo kakor Sodoma in Gomora. Nihče ne bo več prebival tam. Tam bodo spale divje zveri. Po njegovih palačah bodo tulile divje mačke in šakali bodo razgrajali po njegovih veseljših...“

Ošabno in radostno je ponavljal preroške besede o uničenju človeštva, katerega se bo rešil samo Izrael, kateremu bo vojna prizanesla.

Njegovo domišljijo so napihovale zmagovite besede, v katerih Izaija prerokuje judovsko kraljestvo nad preganjanimi narodi in nad uničenimi verami:

„Na koncu vseh vekov bo potrjena gora, kjer stoji hiša Jahvejeva in bo ostala vrh vseh gora in k njej bodo drli vsi narodi. Zakaj s Siona bo prišla postava in iz Jeruzalema beseda Jahvejeva...“

Po vsem tem bi roš torej brez strahu za svoje ljudstvo razplamenel vojno, ki bi uničila sto milijonov človeških življenj in bi Sion postavila nad vse gore sveta...

Tedaj je vsa preplašena vstopila žena.

Brzjavka, ki jo je prevedla, je sporočala:

„Iznajdba Julija Rama ni sleparija. Docela zanesljiva stvar. Izde-

lovanje zlata po ceni svinca. Iznajditelj se je dal odpeljati. Po njegovem pismu v dnevnikih sodimo, da dela za nek, podjetje. Mislimo, da so to Meyerbeeri. Danes je bilo na trgu osem kilogramov zlata v palicah. Zmeda in nejasnost glede Kahalov.“

Podpisan je bil Blumen.

Elias Silberstein ni bil eden izmed tistih jokavih rabinov, ki trga jo oblačila in začno tuliti psalme. To sporočilo je kakor leden veter razgnalo vse njegove pridige. Po njegovem je bila izpolnitev prerok odvisna od blagostanja Rheingoldov. Hiša Rheingoldov pa ni mogla obstati, če so se majale njene zlate opore.

„Kako je buenosaireški Kahal pustil Meyerbeere, te svoje sovražnike, da spletkarijo?“

Blumen je dolžil Silbersteina, ker je v začetku imenoval Ramov izum sleparijo.

Žena je čakala na odgovor, da bi ga prevedla v skrivnopis in ga oddala.

Silberstein je pisal:

„Kahal, prava in nepotvorjena ustanova po Talmudu, sveta kakor Bog, ne more biti ne zmeden, ne prestrašen. Za vsako ceno je treba ustaviti padec zlata, ker bi to za sto let onemogočilo vojno, ki jo oznanjajo preroki. Rheingold bo naročil, naj pokupijo vse zlato, kar ga pride na trg. Sporazumite se z Meyerbeeri. Preprečite razglasitev poročila. Uničite izum in izumitelja. Silberstein.“

Čez pol ure je tajnik izročil to brzojavko Zahariju Blumenu, ki je vodil sejo svojih mogočnikov.

Blumen jo je prebral na glas in grenko pristavil:

„Pokupiti zlato, ki prihaja na trg, je lahko! Toda preprečiti poročila, je nemogoče. V rokah imamo sicer dosti velikih listov in skoraj vse poročevalne družbe, nimamo pa v rokah podmorskih kabljev. Vse-povsod že listi izkoriščajo ta dogodek. Drugi ne bodo mogli več dolgo molčati: preveč jasno bo videti, da je ta molk zarota, ki naj izum uniči. Kaj naj naredimo?“

Jehuda Migdal je odgovoril stvarno:

„Sporazumimo se z Meyerbeeri. Uničimo izum in izumitelj naj izgine.“

„Dobro si povedal!“ je pristavil Halévy.

Ker poročevalci niso mogli izuma prikriti, so ga kazali kot blodnjo alkimista, kateremu so peči zmešale možgane.

Potemtakem je bil siromak zaprt kje v norišnici.

Toda dnevniki, ki niso poslušali Kahala, so ta naklep preprečili in prinašali nad vse zanimive podrobnosti. Učenjaki so se začeli pręgovarjati o spreminjanju kovin in denarniki so v listih pisali o gospodarskih posledicah, ki jih bo izum rodil.

Čez nekaj dni ni bilo ne velikega ne majhnega lista, ki ne bi pisal o izumih v zadnjih stoletjih. Ljudstvo je prevzela taka vročica, da so

vse druge novice, celo tiste, ki so se nanašale na vojno, stopile na drugo mesto.

Svet, ki ga je preplašilo oboroževanje in pa besede vročičnih državnikov, je čutil olajšanje in rodilo se mu je lahko upanje.

Toda finančniki v Kahalu so se smehljali. Zlato je ostalo trdno. V Londonu je unča veljala 140 šilingov.

London potemtakem ni verjel v Ramov izum in London je vendar imel prvo besedo na svetu!

Kmalu nato je prvič počilo.

Bratje Pascual, menjalci v Buenos Airesu, so od neznanca kupili osem sto kilogramov zlata v palicah. Palice so nosile žig „Bravi“, kar je dokazovalo, da so zakonitega porekla, in da ima zlato štiriindvajset karatov. Plačali so zanj tri in pol milijona pesov.

Dnevniki so pograbili to novico in jo razlagali po svoje. Od kod je prišlo to zlato?

London naj pove, kaj misli o tej reči! Ali meni, da je zlato iz resničnih rudnikov ali pa iz sanjarskih peči Julija Rama.

V prvem primeru bi zlato obdržalo ceno, v drugem pa bi moralo pasti in bi povzročilo polom med tistimi, ki so zlato skrivali.

Ljudstvo je čutilo, kakega silnega pomena bo odgovor iz Londona. Tisoči in tisoči so po telefonu spraševali liste in poizvedovali o zadnjih cenah zlata v Londonu.

Vso noč ni bilo moči ničesar zvedeti.

Ob zori so lastniki bank poslali

na ceste množice nameščencev, da so pokupili vse prve izdaje jutranjnikov in jih hitro raznesli njim.

Toda Rheingoldi določajo ceno za zlato vsak dan ob desetih, to je ob šestih po buenosairesškem času!

Jutranjiki torej niso imeli novih podatkov. Treba se je bilo vdati in upati!

Tri ali štiri ure pozneje je po kablu prišla težko pričakovana novica, ki je napolnila z mirom vsa judovska srca: cena zlatu se je dvignila za dva šilinga pri unči, od sto štirideset na sto dvainštirideset šilingov.

Kahal se je smehljaj. London ni verjel Juliju Ramu! Menjalci so ta dan kupovali in prodajali kakor po navadi v majhnih količinah: kilogram, dva kilograma, pet kilogramov, nekdo je prišel celo na deset kilogramov.

Tretji dan se je pred pisarnami bratov Pascualov ustavil na tihem drugi neznanec s tovornim avtomobilom: pripeljal je dva tisoč kilogramov zlata, ki so ga bančniki na mestu plačali. Za unčo so dali pol šilinga manj kakor v Londonu.

Poročevalci in fotografi, ki so bili željni teh novic so dogodek izkoristili v kričavih popoldnevnikih in večernikih. Neki list je vrgel na cesto posebno izdajo z naslovom: „Zlato Julija Rama prodajajo po 4,30 pesa gram!“

Blumen je bil zadovoljen.

Tistih 2800 kilogramov je na skrivaj prodal iz svojih zalog. Ni hotel javno prelomiti prisege, ki so jo dali mogočniki v Kahalu. Prav

tako malo pa je želel, da bi obsedel s svojimi sedemdesetimi tonami zlata tako dolgo, da ne bi bile vredne nič več kakor svinec. Sklenil je, da se bo tega zlata počasi rešil. Najprej ga bo prodajal kakor krščanski tvrdki, potem pa, ko bo mogoče, ga bo skušal vrniti samim Rheingoldom, ki so bili tako trdno prepričani o njegovi veljavi.

Drugi dan je ves Buenos Aires tesnobno pričakoval posebnih izdaj, ki so jih listi začeli tiskati že ob devetih samo zato, da so lahko prinesli poročila o cenah zlata.

Odgovor iz Londona se je glasil: cena zlatu je poskočila spet za dva šilinga.

Blumen je sprejel brzojavko:

„Kupite vse, kar pride na trg. Prosim vas, da svoje zlato držite.“ Podpisan je bil Rheingold.

Blumen je odšel na cesto, da bi opazoval, kaj se dogaja.

Po vseh buenosairesških menjalnicah so se oglašali neznanci z zlatimi palicami: kateri jih je prinesel za deset kilogramov, drugi sto, nekateri tisoč ali dva tisoč.

Razburjenje v bankah je bilo strašno. Policija je varovala in stražila zaboje, ki so bili kar najbolj čudnega in neznanega porekla. Zlato iz San Luisa, zlato iz Neuquena, zlato iz La Rioje!

Ob enajstih so se mogočniki iz Kahala zbrali v Blumenovi banki ter ponovili prisego, da bodo pokupili zlata, kar ga bodo mogli in da ne bodo prodali niti miligrama.

Ob dveh popoldne je Blumen spet šel na ulico.

Ko je videl gibanje v menjalnicah, je zamrmral sam sebi:

„Moji tovariši so prav tako cigani kakor jaz. Prodajajo zlato... Prav delajo... Zato pa sinagoga v mesecu tirsiju praznuje dan odpuščenja, praznik Jom Kipur, ko se odpuste vse krive prisege...“

Slabo je bilo le to, ker je bilo za zdaj nemogoče zvedeti, koliko zlata ki so ga prodajali, je bilo od Rama, in koliko je bilo judovskega.

Pod večer se se je začela kazati strašna zmeda, zakaj eden največjih menjalcev je izobesil napis: „Ne kupujem zlata.“

„Njegov tekmeč je zato kupil ta dan tri tisoč kilogramov in plačal pri unči šiling manj, kakor pa je bila cena v Londonu.

Novica iz Londona je poročala, da zlato drži staro ceno.

Prišla je sobota, ki je za trgovino mrtev dan, za njo pa nedelja. Ves svet je mislil — ponedeljek bo odločil.

Ves svet je z drhtečim srcem spremljal boj, ki mu ni bilo v zgodovini primerne: boj, v katerem si je buenosaireski Calle San Martín drznil udarjati proti vsemogočni londonski uličici Swan Lane, neosvojljivemu okopu Rheingoldov.

Vse do petka je bil London zmagovit. Njegovo vedenje naj bi govorilo: „Ne bojte se, zlato je nepremakljivo. Pokupite vse, kar vam ponujajo! Prodajanja bo konec, ko bodo izčrpani vsi viri svobodnega

zlata. Potem pa bomo ceno dvignili še bolj.“

Toda v soboto se je položaj zadel omahljiv. In ljudje so se izpraševali: „kaj se bo zgodilo v ponedeljek?“

Zgodilo se je nekaj tako nenavadnega, kakor ni nihče pričakoval.

Trije tovorni avtomobili so se ustavili pred Državno banko. Trije avtomobili, zaprašeni, kakor da bi bili vso noč vozili po slabih podeželskih cestah. Na njih je v velikih črkah stalo ime Julia Rama!...

Pol ure nato je vse mesto govorilo, da so ti tovorni avtomobili pripeljali deset tisoč kilogramov znamenovanega zlata.

Učinek te nepričakovane novice je bil nepopisljiv.

Upravni svet Državne banke je stal pred čudnim vprašanjem.

Po postavi je bil dolžan kupiti sleherno množino zlata po 1550 pesosov za kilogram. Toda postava ni mogla domnevati, da bo kdaj na svetu umetno izdelano zlato.

Tistih deset tisoč kilogramov pa je pri vseh žigih, ki so bili poročstvo, da je zlato štiriindvajsetkaratno, bilo očitno umetnega porekla.

Njegov lastnik je bil nedvomno nor.

Kajti samo nor človek bi mogel ponuditi deset ton zlata po 1.55 pesosa gram, ko pa ga je na isti cesti nekdo plačeval po 4.30 pesosa. Človek, ki je hotel pri enem samem poslu izgubiti sedem milijonov, ni mogel imeti zdravih možganov.

Tak je mogel biti samo blaznež

ali alkimist, to se pravi, izdelovalec ponarejenega zlata. Prvo ni moglo biti, kajti norci, ki bi bili sposobni uničiti sami sebe s takim poslom, ne hodijo prosti okrog. Torej je bilo res sveto.

Upravni svet Državne banke se je posvetoval dve uri. Avtomobili so medtem stali na soncu, stražilo jih je trideset vojakov, oboroženih z mausericami. Okrog njih se je nabrala množica radovednežev.

In začelo se je širiti pojasnilo, ki je prišlo v liste in še isti večer dospelo v London: „To more biti samo alkimist, ki ga zlato manj velja kot baker. Če danes kupijo teh deset tisoč kilogramov, ga bo jutri pripeljal petdeset tisoč kilogramov, sploh, kolikor ga bo mogel pripeljati.“

Po dveh urah se je raznesla novica, da je upravni svet sklenil, da se bo ravnal po zakonu in da je odobril kupčijo. Uslužbenci so začeli razlagati z avtomobilov zaboje z zlatimi paličicami.

To je bil udarec kakor v gledališču.

Zdaj, ko je nekdo prodajal zlato po 1.55 pesosa gram, je bilo neumno, da bi plačevali zanj več. In vse menjalnice so na mah znižale nakupno ceno.

To je bil odgovor ceste San Martín v Buenos Airesu. Preden bo štiri in dvajset ur, bo moral odgovoriti Swan Lane v Londonu.

In odgovoril je takole: „Cena zlatu je padla za deset penijev pri unči.“ Zmeda se je pričevala, čeprav sramežljivo.

Alkimistova bajka se je pričevala spreminjati v zgodbo, ki jo je svet verjel.

Množice malih lastnikov zlata so iz strahu pred tem, da bi zlato izgubilo cene, hitele zamenjavati ga za dobre bankovce, da bi z njimi kupovale blago, čigar cene so začele rasti.

Pot idej, pa naj gre pri njih za navdušenje ali za bojazen, je v začetku počasna. Ljudstvo ne zaupa novicam, zlasti tistim ne, ki nasprotujejo zamislim, ukoreninjenim v dušah. Toda nenadno se utripanje pospeši in novo čustvo se spremeni v silovit hudournik, ki se mu ni mogoče ustavljati.

Ves ta vznemirjeni teden so poročila iz Buenos Airesa polnila prve strani vsega tiska na svetu. Zaradi tega so se morala umakniti v ozadje politična in mednarodna vprašanja. In ni ga bilo upravnega sveta kake banke ali delniške družbe, ki se ne bi ta teden sešel, da se je bavil s posledicami te presenetljive iznajdbe.

Za zdaj je še povsod prevladovala malovernost. Čeprav se je večina uglednih kemikov in naravoslovcev izrekla za Julia Rama, denarniki, zlasti judovski, ki so se pokorili zaradi Kahala, niso marali verjeti ter so delili na vse strani navodila, da je treba pokupiti vse krščansko zlato, kar ga je na ponudbi.

Po računih Kahala bi morale biti v dobrem tednu vse zaloge zlata izčrpane, ker so ga kristjani imeli zelo malo.

A računi so bili zmotni.

Pretekel je teden in nalivi zlata v denarju in palicah so drveli v judovske hiše, ki so izginjale v zlati poplavi. Judje vsega sveta so se navzlic zapovedi Kahala na tihem skušali otesti zlata, ki so ga imeli. Dvomili so.

Že ni bilo nič več potrebno, da bi Julius Ram z umetnim zlatom množil ponudbe na trgu. Zlato je prihajalo iz stoletnih skrivališč, polzelo je iz vseh luknjic in izdelki iz dragocenih kovin so izginjali iz javnosti. Judje so se podvzivali s prelivanjem dragotin v palice. Prelivali so potrgane verižice, pozabljene kolajne, neznamen drobiž, ki je skupaj dal veličastno količino, o kakršni niso denarniki niti slutili, da bi mogla biti na svetu.

London se že ni več posvetoval samo z Buenos Airesom marveč z vsemi trgi na svetu, zakaj od vsepovsod je dobival čudne ponudbe.

Rheingoldi so ostali trdni, ker so upali, da se bo Blumen sporazumel s tekmeccem Kohenom in tako zavrl usodne Ramove stroje.

V Buenos Airesu so menjalci nehali kupovati in so prodali vse zlato Banki Blumen po londonskih cenah. Verovali so v Julia Rama, ker so neprenehoma videli, kako prihajajo pred Državno banko skrivnostni zaprašeni tovorni avtomobili.

Nenadno pa je tudi Banka Blumen nehala kupovati zaradi neke bliskovite brzjavke. Rheingold je uganil, da mu je oddal Zaharija po svojih slamatih možicah milijone svojih zlatih šterlingov in da mu bo

v žrelo začel pošiljati vse ponarejeno zlato, ki so ga bruhal peči Julia Rama po vojnih cenah.

Ker je Blumen nehali kupovati zlato, ni bilo nobenega drugega kupca več kakor Državna banka, ki je zlato sprejemala po štirideset odstotkov nižji ceni, kakor pa je bila londonska.

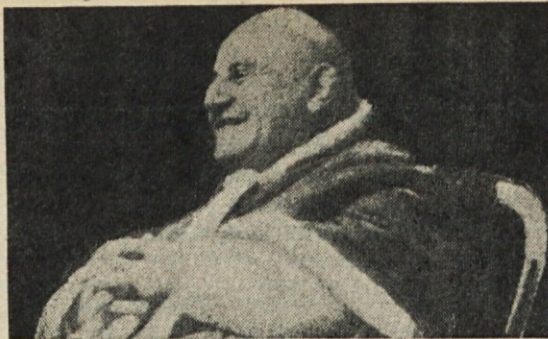
Vse do tega trenutka argentinsko zlato, ne ponarejeno, ne zakonito, ni na londonskem trgu dejansko pomenilo nič, ker je bil izvoz zlata prepovedan. Vpliv Ramove najdbe je bil do zdaj samo docela duševni.

Toda ko je Rheingold zvedel, da ima njegov sumljivi zastopnik v Buenos Airesu v svojih prostorih za dvajset milijonov šterlingov, to je 160 ton mrtvega zlata, za katerega bi Državna banka plačala tretjino tistega, kar bi plačal London, je skušal doseči, da bi dovolili to zlato izvoziti.

Ni bilo treba dosti prizadevanj.

Ker je Rheingoldovo zlato jalovo spalo v blagajnah Blumenove banke, in ne bi služilo več za nič drugega kakor za spletke, ki bi bile državi pogubne se je zdelo prav in umestno, da Argentina kot prva država na svetu uvede svobodno trgovino. S tem je dokazala, da je njeno gospodarsko stanje trdno.

Bo še.

Iz dnevnika Janeza XXIII.

26. decembra (1902)

Prišel je in me potolažil; mogel sem se muditi pri njem dolgo časa in mu povedati vse, kar sem želel. Samo ene stvari nisem napravil, oziroma sem jo malo napravil: nisem se mu zahvalil, kakor mi je dejal moj duhovni oče.

Zahvala pomeni gotovost, da bom prejeli nove milosti. Preveč izključno sem mislil le nase, preveč je bilo misli na osebno korist; in to je hud pregrešek proti vljudnosti. Toda prizadeval si bom, da mu bom kazal svojo hvaležnost z življenjem, ki naj ga napolnjuje z všečnostjo, ko bom posnemal tiste kreposti, glede katerih nam je dal tako zgovoren dokaz na svoj preblaženi božič.

Pa prav v tem čutim, da potrebujem njegove pomoči, da bi se mu zahvaljeval. Če mislim na svoje želje, na svoje razpoloženje, sem svetnik; v tem kar soglašam; toda če gledam na dela, oh, kakšna grdoba in spaček sem! Nisem še prišel do tega, da bi ostal z Jezusom v nepretrgani zvezi s svetimi hrepenenji in

duhovno pričujočnostjo, ki bi morala biti kakor voda, v kateri plavam.

O moj ljubi sveti Alojzij, o sveti Janez Berchmans, kako vaju od daleč vidim v združenju z Bogom! In vendar se je polagoma treba prizadevati in se nikdar ne vznemirjati, kakor delam, kadar vidim, da v ničemer ne uspem; tudi tu je samoljubje. Dalje sem še drugo stvar opazil. Kako to, da mi je, potem ko sem s kom mnogo klepetal, četudi nisem imel namen iskati hvale zase, pa na to pomislim, grenko in sem potrt?

Resnica je: kolikor več govorim o sebi, toliko več izgubljam glede kreposti; nečimrnost udarja iz vsake besede, tudi iz tiste, ki se zdi najbolj nedolžna. Moram si ubiti v glavo, da je moja naloga, da sredi ljudi, svojih sodrugov, svojih predstojnikov ljubeznivo molčim, ali pa izgovorim samo tiste besede, ki jih zahteva potrebnost ali pa primernost; da vsaj ne govorim nikdar o sebi, če nisem vprašan; pa še v tem primeru rečem le malo besed, tako da sem daleč od tega, da bi vzbujal pozornost pri tistem, ki me poslušša. Vedno se mor-

ram imeti zaradi svojih pogrškov za nevrednega, da bi bil skupaj s svojimi sobrati: Kako bom imel pogum, da bom pred njimi zagovarjal sam sebe?

27. decembra (1902), sveti Štefan, sveti Janez Evangelist

Včeraj se je sveta Cerkev spominjala svetega Štefana in tudi jaz se nisem mogel ustavljati, da ne bi počastil tega slavnega prvega borca vere Jezusa Kristusa. Še pred malo leti sveti Štefan ni zbujal v meni prav nobene pozornosti, ker ga nisem poznal; šele potem, ko sem si mogel ustvariti vsaj netočno misel o njegovem poslanstvu in delu, se mi je ta veliki lik junaka zasadil v dušo in srce ter sedaj čutim nekako privlačnost do njega; častim ga z globokim in nežnim čustvom in se priporočam njegovim priprošnjim.

Sveti Štefan je prvi pokazal, da je znal v vsej polnosti dojeti misel, da je nova vera namenjena vesoljnemu svetu ter je prvi prizadejal udarce hebrejski ekskluzivnosti, ko je odprl nove izlive Kristusovemu prerobenju ter z drzno gotovostjo krenil po novi poti, ki je bila zaprta širjenju krščanstva in po kateri je bilo treba Kristusa prinesti vsem narodom, da končno slavi zmago.

Veliki duh svetega Pavla je imel slavno nalogo, da je vodil za roko novo vero in storil, da so jo spoštljivo sprejeli izven Jeruzalema ter objeli Grki in Rimljani; toda svetemu Štefanu pripada čast, da je prvi začel in da je svojo slavno lotitev zapečatil s krvjo; to je bila prva kri,

ki je bila prelita po Kristusovi smrti. Slavno prvenstvo, ki postavlja mladega mučenca najbliže poleg božjega mučenca na Golgoti in napravlja plemeniti (mučeniški) venec bolj dragocen in češčen.

Sveti Štefan, iz svoje samotne sobice pošiljam topel pozdrav bratskega čustva, ker si bil in si umrl mlad, kot sem jaz, in iz istega namena, za katerega živim in upam, tvojim svetim ostankom, ki v velikem miru počivajo na Campo Verano poleg diakona svetega Lavrencija, tvojega velikega in seveda srečnega tekmovalca. Daj mi svoje vene, svojega poguma, svojega navdušenja in bolj kot vsega drugega svoje neukročene srčnosti in svojega junštva!

Opomba: Campo Verano je veliko rimsko pokopališče zraven bazilike sv. Lavrencija, kjer se hranijo tudi relikvije sv. diakona Štefana, prvega krščanskega mučenca.

29. decembra (1902)

Pot ponižnosti, združenje z Bogom, pri svojih delih ne iskati to, kar je meni všeč, marveč, kar je Bogu všeč, glej, to so tri glavne točke, do katerih je prišel moj duhovni oče, ko je razpletal svoje nasvete glede mojega resničnega duhovnega napredka. To so tri načela, ki jih moram vedno imeti pred očmi, da jih bom izvrševal: to je danes moja naloga in nič drugega: hoc opus, hic labor — to delo, ta trud (pr. Virgilij, Aen., VI, 129).

Kar zadeva ponižnost, se bom izogibal, kolikor je mogoče, da ne bom govoril o sebi v prvi osebi; pred

zaimkoma jaz, mene, moram bežati, kakor bi bila kači; varoval se bom govoričenja, zlasti v določenih okoliščinah in o določeni vsebini.

Častitim predstojnikom je bilo všeč, da so mi zaupali službo bolničarja v bolnišnici, kar je nova prilžnost, da se ponižujem, vršim krepkost ljubezni in prijaznosti in se vadam v kakšni majhni žrtvi. Ne vem, ali bom to noč mogel mirno preživeti. Seveda bi to želel, pa vendar ne zaradi sebe, ker sem zelo zadovoljen, da morem storiti kako dobro dejanje, marveč zaradi mojega ubogega tovariša, ki je zraven moje sobice hudo bolan in v delikatnem stanju.

Moj Gospod Jezus, draga Marija, če moje žrtve morejo kako služiti, da mu olajšajo bolečine in preprečijo vsako nevarnost, glejta, pripravljem sem na vse; le dajta, da bom trpel, kolikor hočeta; saj mi bo zelo všeč, da vama bom vsaj enkrat v dejanju dokazal svojo ljubezen do vaju in vama v svojem bratu, ki vaju predstavlja.

31. decembra (1902)

Še nekaj ur in tudi tega leta ne bo več; odšlo bo v zgodovino. Z letom grem tudi jaz in pričakujem veselo nove zarje. Koliko let bom še doživel, preden bom došel do večnosti? Morda precej, morda malo, morda niti ne celega leta?

Moj Gospod Jezus, anni tui non deficient, et tu numerasti annos meos — tvoja leta ne minejo, prečel pa si moja leta (pr. Ps 101, 28; Hebr 1, 12). Naj bi bila tisto leto, ko me boš hotel poklicati, moja svetilka

polna olja, da me ne boš zavrgel v senco smrti!

Med tem pa se vržem na kolena pred Bogom ter se ob mislih na drobote, ki mi jih je podelil to leto, ponižam v prahu ter ga z vsem srcem zahvalim.

Leta 1902 se bom moral vedno spominjati: to je leto mojega vojaškega življenja, leto vojaka. S toliko ubogimi nesrečneži bi mogel izgubiti poklic, pa ga nisem izgubil; sveta čistost, božja milost in Bog pa tega niso dopustili. Šel sem skozi blato in sem preprečil, da me ni umazalo: še sem živ, zdrav, močan kot prej, še bolj kot prej... Jezus, zahvalim se ti, ljubim te.

1903

DUHOVNE OPOMBE

1. januarja (1903)

Zagledal sem prvi sij novega leta. Dobro, naj pride in nomine Domini — v imenu Gospodovem: posvetim ga ljubeznivemu Srcu Kristusovemu, da bi bilo zame resnično rodovitno dobrih del, moje resnično leto zveličanja (annus salutis), leto, v katerem bom resnično postal svetnik. Jezus, ponovno in vedno sem s teboj.

Jutrišnji dan, prvi petek v mesecu in v novem letu, je posebno posvečen češčenju svetega Srca Jezusovega; to bo izreden dan notranjega ognja in ljubezni.

Malo časa potem, odkar sem prišel od svetih duhovnih vaj, čutim kar najbolj močno potrebo, da se znova utrdim v svojih sklepih, da duhu, ki

začenja postajati top, spet prikličem v spomin plemenite zglede, skratka, da začnem znova.

Proti svoji volji sem vendar prisiljen priznati svojo revščino. Ubog grešnik sem, nezvest in nekoristen hlapec; poln napuha sem prav do zadnjih koncev las; raztresen sem, nevednež, nič sem. Moj Jezus, usmiljenje!

Novo leto se je začelo, torej novo življenje. Mislim na sveto obhajilo jutri zjutraj kot na kar najbolj slovesno dejanje; prejel ga bom tako, kakor da bi jutri zjutraj prišel od duhovnih vaj. Znova hočem priklicati v spomin vsa čustva tistega dne, vse obljube, vse načrte; mislil bom posebno na tisto točko, kjer se čutim bolj slabega, ko gledam na žalostno izkušnjo teh nekaj dni.

Moja vodilna načela ostanejo nespremenjena: ponižnost v vsem, posebno v besedah; združenje z Bogom; in to je glavna stvar, glede katere čutim danes večjo potrebo; iskanje v vsem tega, kar je všeč Bogu, ne Meni; mislil bom na red v sobi, nase, na študij notranjega življenja, ne pa na ogrevanje sobe izven (dovoljenega) časa: za zdaj naj velja, da se bom posvetil vnetemu, zbranemu in mirnemu učenju; v vsem in vedno naj bo velik mir in dušna miloba.

Jutri se bo spet začela šola; čutim potrebo, strast za učenje. Novo dobo bom začel v varstvu svetega Srca Jezusovega, za kar ni bolj ugodne priložnosti.

Med tem te pa, Jezus, pričakujem; utrujen od dolgega raztresenega letanja bom pričel, da se znova

vržem v tvoje naročje, da se okrepčam in dobim novih moči na svoji poti. Jezus, pričakuj svojo ovčico, ki se vrača; pripravi mi jedi, ker sem lačen.

4. januar (1903)

Učenje, ki je moja dolžnost, mi ne sme biti nagib za raztresenost, ampak bolj mogočno perut, po kateri se dvigam k Bogu, moj odpočitek v njem, veselje in preludij blaženega gledanja. Često se zaradi učenja zgodi, da pozabim na svoje sklepe, zgubim prisebnost, pobožnost ni več tako privlačna, čutim, da mi manjka čistega zraka, kisika, ki ga diha pobožno življenje. Gorje mi! Moje učenje mora biti neprestana molitev in molitev nepretrgano učenje.

Predvsem čuječnost nad površnostjo, lahkomiselnostjo, neumnostmi glede učenja, glede novih stvari, glede novih knjig, novih oseb. Posebno pa paznja in pozor na moje besede. Vse moram upoštevati in prizadevno zasledovati rastoče gibanje za katoliško kulturo, a vse v pravem razmerju. Ne quid nimis — Ne česa preveč! (Terencij, Andria, I, I, 34.)

Vedno se bom spominjal nekaterih misli dobrega in zelo učenega pisatelja knjige: Hoja za Kristusom:

Bolj gotova pot k Bogu je ponižno spoznavanje samega sebe kakor pa še tako globoko in učeno razmišljanje. Ne da bi grajali vednost ali katero koli resnično znanje, ki je samo na sebi dobro in po božji volji, toda vedno sta boljša čista vest in lepo življenje...

Bo še.

SVETOVNE NOVICE

Še ni popolne svobode

Na češkoslovaškem je po izjavah apostolskega administratorja čutili nekoliko več svobode pri delu škofov in pri vzgoji v semeniščih. A istočasno msgr. Tomašek dodaja, da država še ni začela s potrebnimi razgovori z Vatikanom za ureditev medsebojnih odnosov.

Kardinal Lercaro — papežev delegat na 39. svetovnem evharističnem kongresu

Sv. oče Pavel VI. je imenoval bivšega bolonjskega nadškofa kardinala Jakoba Lercaro za svojega delegata na 39. svetovnem evharističnem kongresu, ki bo v mesecu avgustu v Bogotá v Kolumbiji.

Naslednik kardinala Cardijna

Kardinal Uylenbroek, naslednik kardinala Cardijna, je obiskal vsa važnejša avstrijska mesta in govoril o današnjem apostolatu delavske mladine. Svaril je pred napačnim

pojmovanjem žosističnega gibanja. To obstoji ne v zunanji organizaciji, ampak v drobni pomoči malih skupin svoji okolici v duhovnih in tvarnih zadevah.

Jezuitski predstojnik v Braziliji

23. aprila je prišel v Brazilijo p. Arrupe, vrhovni predstojnik jezuitskega reda. Med enomesečnim bivanjem v Braziliji je obiskal krajevne jezuitske predstojnike.

27 svetovalcev

6. aprila je sv. oče imenoval 27 laičkih svetovalcev, predvsem na področju medicine in radia.

Žalost Pavla VI. ob Kingovi smrti

Sv. oče je izrazil svojesožalje ob smrti „apostola enakopravnosti vseh plemen“, kot je sam imenoval zahrbtno umorjenega Kinga. Ob tej novici se je takoj umaknil v osebno kapelo in molil za plemenito dušo

rajnega voditelja črncev v ZDA ter za to, da njegova smrt ne bi povzročila „pogubnih posledic“.

Posvečenje novega nadškofa

4. aprila je bil posvečen v stolnici sv. Patricija novi newyorški nadškof Terence J. Cooke. Posvečenja so se udeležili predsednik ZDA L. Johnson in šest severnoameriških kardinalov. Spellmanov naslednik, 47-letni novi nadškof, bo vodil drugo največjo severnoameriško škofijo.

Vsiljeno brezverstvo in alkoholizem

Kardinal Višinski v letošnjem pastirskem pismu svari pred dvema velikima nevarnostima za poljski narod: pred brezverstvom in pred alkoholizmom. Vladi je očital vsiljevanje brezverstva otrokom in mladini ter širjenje alkoholizma zaradi državnega monopola nad alkoholnimi pijačami.

Maksim V. pri sv. očetu

11. maja je Pavel VI. v posebni audienci sprejel Maksima V., melkitškega patriarha za Aleksandrijo, Antiohijo in Jeruzalem.

Priprave za kongres

11. maja sta nenapovedano odpotovala v Kolumbijo osebni tajnik sv. očeta msgr. Macchi in domači prelat

msgr. Marcinkus. V sporazumu s civilnimi in cerkvenimi oblastmi sta dokončno uredila potovanje in bivanje sv. očeta v omenjeni državi meseca avgusta tl. ob priložnosti mednarodnega evharističnega kongresa.

Papeževi spremljevalci

“Pavla VI. bo spremljalo na potovanju v Kolumbijo kakih petnajst oseb. Med temi bo kardinal A. Samoré, predsednik papeškega odbora za Južno Ameriko.

Predmet študija

Vsebina študijskih razgovorov na evharističnem kongresu bo razlaga okrožnice „O delu za razvoj ljudstev“, kjer je Pavel VI. posebej mislil na Južno Ameriko.

Mati Terezija v Afriki

Mati Terezija, doma iz Skopja, ki je osnovala v Indiji posebno družbo usmiljenk, je bila pred kratkim v afriški državi Tanzaniji. Tanzanijski škof iz mesta Tabore jo je prosil, naj bi v njegovi škofiji postavila podružnico svoje ustanove, kot so na Cejlonu, v Braziliji in v Venezueli.

Papeža vabijo na Japonsko

5. maja je tokijski dnevnik objavil novico, da bodo Japonci povabili sv. očeta na uradni obisk kot „po-

slanca miru“, kljub temu, da je večina japonskega naroda budistične vere.

Imenovanje

Mgr. Miguel A. Alemán, salezijanec, je bil 20. aprila imenovan za apostolskega administratorja v argentinski škofiji Viedma (provinca Río Negro).

V Cerkvi je premalo duhovnikov

Za letošnjo nedeljo Dobrega pastirja so sv. oče in 4 kardinali, ki vodijo Kongregacije za duhovnike in redovnike poudarili, da je v katoliški Cerkvi mnogo premalo novih duhovniških in redovniških poklicev. Posebno pomanjkanje je v Južni Ameriki in Aziji.

Kardinal Caggiano v Rimu

19. maja je kardinal Caggiano odpotoval v Rim, kjer je zastopal Južno Ameriko pri odboru za obnovo Cerkvenega zakonika. Spremljala ga je skupina delavcev iz tovarne Fiat. 29. maja so bili sprejeti pri sv. očetu. Nato so romali v Lurd. Kardinal se je vrnil v Rim 26. maja na proslavo 50-letnice odkar je Benedikt XV. proglasil sedaj veljavni cerkveni zakonik.

Sprememba dela

Po enotedenski konferenci so vrhovni predstojnik Jezusove družbe

p. Arrupe in zastopniki južnoameriških provinc objavili izjavo, v kateri proglašajo bistveno spremembo načina dela jezuitskega reda med južnoameriški ljudstvi. Odslej morajo biti vse osredotočeno v socialni preporod in vzbuditev zavesti v ljudeh samih, da bodo zahtevali in pomagali uresničiti svoje pravice.

Pred petimi leti

3. junija je minilo pet let, odkar je umrl Janez „Dobri“ papež Janez XXIII.

Teden zedinjenja

Buenosaireski nadškofijski odbor za zedinjenje je ustanovil „teden zedinjenja“, letos od 2. do 9. junija. Po župnijah in kapelah so med tednom molili za združenje kristjanov in prirejali ekumenska srečanja. K tiskovni konferenci v nadškofijski pisarni so bili povabljeni tudi zastopniki drugih krščanskih skupin.

„Darujte za misijone...“

„Če bi nam koncil ne pokazal tako jasno bolečih potreb v misijonih, bi nas bilo sram prositi za denar,“ je dejal Pavel VI. 1. junija. Sv. oče je prosil katoličane vsega sveta, da z denarjem podpirajo delo misijonarjev in se tako že skozi leto pripravljajo na misijonsko nedeljo v oktobru. Sv. oče je navajal: „V misijonih potrebujejo denar za nove

šole, bolnišnice, cerkve, vzgojne zavode, za gobavce, semenišča, za potovanja itd.

S Hirošime pri sv. očetu

27. maja je obiskal sv. očeta župan japonskega mesta Hirošima, katerega je porušila prva atomska bomba. Setsuo Yamada je v imenu japonske vlade povabil Pavla VI. na obisk na Japonsko. Sv. oče je to obljubil za leto 1970, letos pa da bo 6. avgusta, ob obletnici eksplozije, naslovil na Hirošimo posebno poslanico s pozivom za mir na svetu.

Nova razdelitev

Buenosaireski pomožni nadškof, msgr. Aramburu je razdelil oz. uredil mestne župnije na 21 dekanij. Vsaka dekanija obsega povprečno 7 župnij.

Nadaljevanje liturgične obnove

Od 23. do 30. aprila je bilo v Rimu zasedanje Sveta za izvajanje koncilске liturgične konstitucije. Na zasedanju so razpravljali o ureditvi svete maše, nekaterih zakramentov (birme in maziljenja bolnikov), o obrodih velikega tedna.

Srbski patriarh v Londonu

Patriarh srbske pravoslavne Cerkve German je v mesecu juniju obiskal londonskega primasa anglikanske Cerkve.

Sosvet vatikanskega mesta

Novi sosvet vatikanskega mesta sestavlja poleg 24 rednih svetovalcev tudi šest častnih svetovalcev. Ti častni svetovalci so: bivši francoski poslanik v Vatikanu, Wladimir d'Ormessona, član francoske akademije znanosti; princ Karl von Loewenstein iz Nemčije; Amerikanec Olson; nekdanji brazilski poslanik v Vatikanu Mauricij Nabuk; Sánchez de Monia le iz Španije in bivši predsednik japonskega vrhovnega sodišča Kotaro Tanka.

„Uboštvo sredi razkošja“

Od 17. do 20. aprila je bil v belgijskem valonskem mestu Liégeu 50. valonski socialni teden. Na njem so govorili o raznih socialnih problemih pod geslom: „Uboštvo sredi razkošja“.

Praznik Virgen del Valle

Dolinska Marija (Virgen del Valle v provinci Catamarca) je bila slovesno kronana leta 1891. V spomin na ta dogodek so bile osrednje slovesnosti v nedeljo, 5. maja, katerih se je udeležil tudi apostolski nuncij msgr. U. Mozzoni.

Znanstveniki pri sv. očetu

27. aprila je Pavel VI. v posebni avdienci prosil znanstvenike za oboževanje iz raznih držav, da bi čim bolj zmanjšali ali bolje — popolnoma prenehali z izdelovanjem in preizkušanjem atomskega orožja.

UVODNIK	321	Ta kruh je vez med brati
KONCIL	327	Dialog v Cerkvi in zunaj nje
ZA LETO VERE	322	Skrivnost učlovečenja — Marijina veličina
	336	S križem odkupljeni
BOGOSLUŽJE	326	Molitveni namen
IZSELJ. PROBLEMI	329	S komunističnim režimom in partijo — samo boj
MORALNI PROBLEMI	348	Vprašujete — odgovarjamo
KOMUNIZEM, VERA IN ŽIVLJENJE V SLOVENIJI	343	Rojstva in smrti
VZORI IN DOGODKI	376	Iz dnevnika Janeza XXIII.
CERKEV V SVETU	350	Slovenija in Vatikan
	332	Arh. Jože Plečnik
V DRUŽINI	353	Samo enkrat je kadil
	355	Očetovi zapiski
	356	Delo ali študij
FANTJE IN DEKLETA	358	Gradimo Slovenijo v svetu (VI)
	360	Danijelove zgodbe
	362	Zadnja ura
SPOMINI	363	Poročevalec iz Kristusovih časov
ROMAN	368	Zlato večnega Juda
NOVICE	380	Svetovne

NAROČNINA: Celotna naročnina v Argentini in obmejnih državah 2.100.— pesov; v ZDA in v Kanadi 7 dolarjev; v Avstriji 125 šilingov; v Italiji 2.800.— lir; drugje protivrednost dolarja.

DENARNA NAKAZILA NA NASLOV: Antonio Orehar, Ramón Falcón 4158, Buenos Aires, Argentina.

POVERJENIKI:

Argentina: Dušnopastirska pisarna, Ramón Falcón 4158, Buenos Aires.

ZDA: Rev. Julij Slapšak, 6019 Glass Ave., Cleveland, Ohio 44103, USA.

Slovenska pis., Baragov dom, 6304 St. Clair Ave., Cleveland 3, Ohio 44103, USA.

Kanada: Ivan Marn, 131 Treeview Drive, Toronto 14, Ont., Canada.

Trst: Marijina družba, Via Risorta 3, Trieste, Italia.

Italija: Zora Pliščanc, Riva Piazzutta 18, Italia.

Avstrija: Naročnino pošiljajte Mohorjevi družbi v Celovec.

„Duhovno življenje“ je slovenski verski mesečnik, ki ga izdaja konzorcij (msgr. Antonio Orehar); urejuje uredniški odbor. — Editor responsable: msgr. Antonio Orehar, Ramón Falcón 4158, Buenos Aires. Reg. de la Prop. Intel. No. 848.966.

Koncil nam priporoča branje svetega pisma

PRISTOP K SVETEMU PISMU MORA BITI KRŠČANSKIM VERNIKOM NA ŠIROKO ODPRT, ZATO KONCIL NAROČA ŠKOFOM, DA MORAJO S PREVODI SVETEGA BESEDILA, OPREMLJENI Z RAZLAGO, VERNIKE UVAJATI V PRAVILNO RABO BOŽJIH KNJIG.

CERKEV DELI VERNIKOM, POSEBNO V SVETEM BOGOSLUŽJU, Z BOŽJE MIZE DVOJNO HRANO, KRUH BOŽJE BESEDE IN PRESVETO KRISTUSOVO TELO, ZATO OBOJE GLOBOKO SPOŠTUJE, SVETO PISMO IMA SKUPAJ S SVETIM IZROČILOM ZA VRHOVNO PRAVILO SVOJE VERE. „V BOŽJI BESEDI JE NAMREČ TOLIKA SILA IN MOČ, DA NAJDE CERKEV V NJEJ PODPORO IN ŽIVLJENJSKO MOČ, SINOVI CERKVE TRDNOST VERE, DUŠE HRANO, DUHOVNO ŽIVLJENJE PA ČIST IN TRAJEN VIR.“

SVETI VATIKANSKI ZBOR SPODBUJA VSE VERNIKE, NAJ SI S POGOSTIM BRANJEM BOŽJEGA PISMA PRISVOJIJO „VZVIŠENO SPOZNANJE JEZUSA KRISTUSA“, ON JE SREDIŠČE VSEGA SVETEGA PISMA.

